

POLSKA RAMA KWALIFIKACJI

PORADNIK UŻYTKOWNIKA

POLSKA RAMA KWALIFIKACJI

Poradnik użytkownika

Autorzy:

dr Stanisław Sławiński (red.)
dr Agnieszka Chłoń-Domińczak
Agnieszka Szymczak
dr Gabriela Ziewiec-Skokowska

Konsultacje merytoryczne:

prof. dr hab. Ewa Chmielecka
prof. dr hab. Andrzej Kraśniewski
dr Jolanta Urbanik

Koordinacja składu i druku:

Emilia Danowska-Florczyk
Magdalena Kochańska

© Copyright by: Instytut Badań Edukacyjnych, Warszawa 2018

Skład, druk:

ViW Studio Wiktor Krawczyński
ul. Szkolna 3
05-530 Dobiesz

Instytut Badań Edukacyjnych

ul. Górczewska 8
01-180 Warszawa
tel. +48 22 241 71 00; www.ibe.edu.pl

Publikacja współfinansowana przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach projektu:
*Włączanie kwalifikacji innowacyjnych i potrzebnych społecznie do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji oraz ograniczenie barier
w rozwoju ZSK przez wspieranie interesariuszy systemu na poziomie krajowym i regionalnym.*

Egzemplarz bezpłatny

Spis treści

Część I. Polska Rama Kwalifikacji jako instrument polityki na rzecz uczenia się przez całe życie.....	6
1. Struktura Polskiej Ramy Kwalifikacji.....	6
2. Uniwersalne charakterystyki poziomów.....	7
3. Charakterystyki poziomów typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach edukacji ogólnej.....	8
4. Charakterystyki poziomów typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego.....	9
5. Charakterystyki poziomów typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego.....	11
6. Jak rozumieć zapisy w Polskiej Ramie Kwalifikacji?.....	12
7. Zastosowania charakterystyk poziomów PRK.....	13
8. Uwagi dotyczące określania poziomów PRK kwalifikacji.....	13
9. Kodowanie zapisów w charakterystykach poziomów PRK.....	14
Część II. Poziomy Polskiej Ramy Kwalifikacji.....	17
Poziom 1.....	19
Poziom 2.....	21
Poziom 3.....	23
Poziom 4.....	25
Poziom 5.....	27
Poziom 6.....	29
Poziom 7.....	31
Poziom 8.....	33
Najważniejsze akty prawne i publikacje	35
Aneks. Objasnienia wybranych terminów dotyczących Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.....	36

Wstęp

Powstający w Polsce Zintegrowany System Kwalifikacji (ZSK) ma umożliwiać porównywanie kwalifikacji nadawanych w kraju i w innych krajach Unii Europejskiej poprzez odniesienie ich do poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji (PRK), a za jej pośrednictwem do poziomów Europejskiej Ramy Kwalifikacji (ERK). Wszystkie polskie kwalifikacje włączone do ZSK muszą mieć określony poziom PRK. Określenie poziomu PRK dla kwalifikacji wynika z porównania wymaganych dla niej efektów uczenia się z charakterystykami poziomów w ramie kwalifikacji.

Publikacja w części pierwszej przedstawia podstawowe informacje na temat PRK, jej strukturę oraz sposób, w jaki zostały opracowane charakterystyki poziomów. Ponadto wyjaśnia rolę charakterystyk w procesie określania poziomu kwalifikacji oraz przedstawia wskazówki pomocne w czytaniu i interpretacji poszczególnych zapisów. W drugiej części znajduje się omówienie specyfiki kolejnych poziomów PRK uzupełnione przykładami wybranych efektów uczenia się oraz kwalifikacji odniesionych do danego poziomu.

„Poradnik użytkownika” ma stanowić pomoc dla osób, które będą brały udział w określaniu poziomu kwalifikacji. Może też być przydatny osobom opisującym efekty uczenia się wymagane dla kwalifikacji oraz osobom zaangażowanym w tworzenie sektorowych ram kwalifikacji.

Część I. Polska Rama Kwalifikacji jako instrument polityki na rzecz uczenia się przez całe życie

1. Struktura Polskiej Ramy Kwalifikacji

Polska Rama Kwalifikacji (PRK), podobnie jak Europejska Rama Kwalifikacji (ERK), składa się z ośmiu poziomów¹. Każdy z nich jest opisywany za pomocą ogólnych stwierdzeń charakteryzujących wymagania w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, które muszą spełniać osoby posiadające kwalifikacje danego poziomu². Charakterystyki poziomów odwzorowują progresję wymagań pomiędzy kwalifikacjami kolejnych poziomów. W perspektywie PRK nie ma znaczenia, kiedy i w jaki sposób wymagane dla kwalifikacji danego poziomu wiedza, umiejętności i kompetencje społeczne zostały nabyte.

Charakterystyki poziomów PRK są zgodne z charakterystykami poziomów Europejskiej Ramy Kwalifikacji³. Zgodność charakterystyk poziomów PRK z charakterystykami poziomów ERK gwarantuje, że poziom PRK określony dla kwalifikacji odpowiada temu samemu poziomowi ERK.

Unikatowym rozwiązaniem zastosowanym w Polsce jest wprowadzenie charakterystyk poziomów PRK pierwszego i drugiego stopnia:

- charakterystyk uniwersalnych (pierwszego stopnia), które dotyczą wszystkich rodzajów kwalifikacji,
- charakterystyk drugiego stopnia, typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach:
  - edukacji ogólnej,
  - szkolnictwa wyższego,
  - kształcenia i szkolenia zawodowego.

Ponadto ustalono charakterystykę poziomu 5 drugiego stopnia dla kształcenia kontynuowanego po uzyskaniu kwalifikacji pełnej na poziomie 4. Została ona zaprojektowana jako „pomost” między charakterystykami poziomów drugiego stopnia typowymi dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach edukacji ogólnej oraz typowymi dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego⁴.

Charakterystyki pierwszego i drugiego stopnia stanowią spójną całość i należy czytać je łącznie, by w pełni zrozumieć specyfikę poszczególnych poziomów. Strukturę PRK przedstawia rysunek 1.

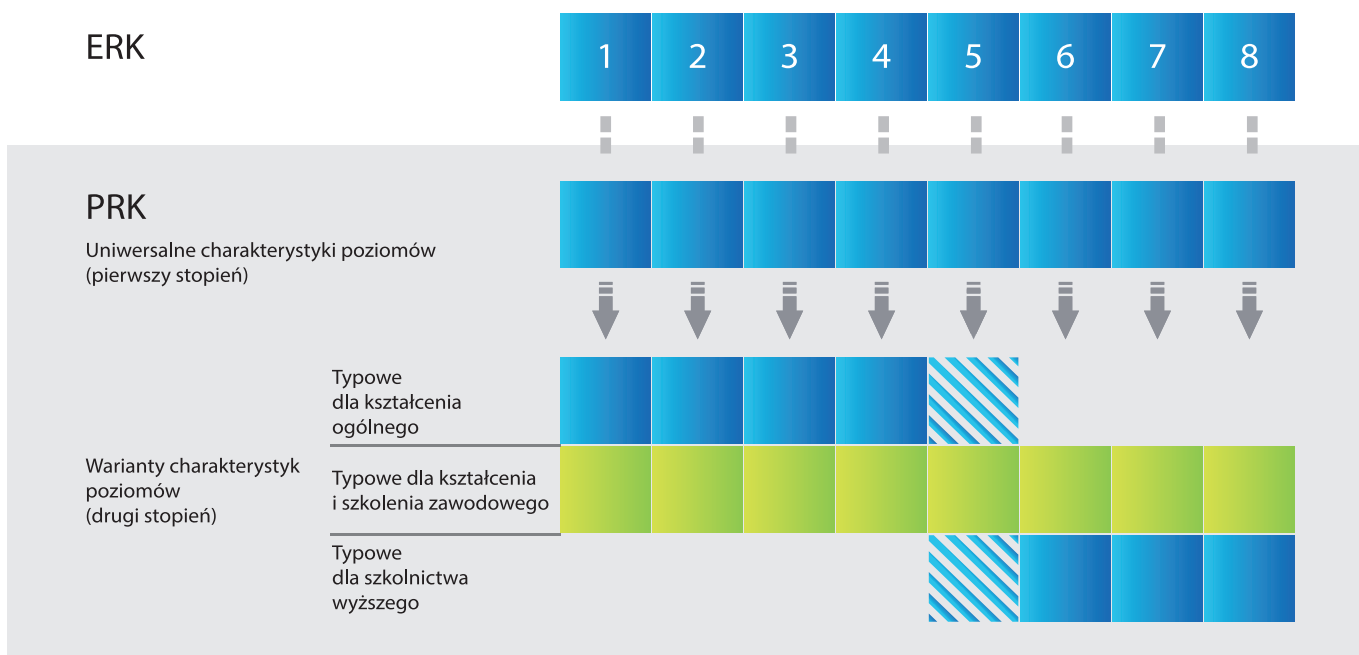
¹ Charakterystyki poziomów Europejskiej Ramy Kwalifikacji ujęte są w Zaleceniu Parlamentu Europejskiego i Rady z 23 kwietnia 2008 roku w sprawie utworzenia europejskich ram kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie.

² Objasnienia podstawowych terminów dotyczących Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji znajdują się w aneksie. Zostały one opracowane na podstawie założeń do ustawy o zintegrowanym systemie kwalifikacji przyjętych przez Radę Ministrów w dniu 31 marca 2015 roku.

³ Szerzej na temat zgodności charakterystyk poziomów PRK z charakterystykami poziomów ERK patrz: Sławiński S., Dębowski H. (red.) (2013). *Raport referencyjny. Odniesienie Polskiej Ramy Kwalifikacji na rzecz uczenia się przez całe życie do Europejskiej Ramy Kwalifikacji*. Warszawa: Instytut Badań Edukacyjnych, s. 36–47.

⁴ Obecnie w polskim systemie szkolnictwa wyższego nie są nadawane kwalifikacje spełniające wymagania 5 PRK. Kwalifikacje te – jak pokazują doświadczenia państw, w których funkcjonują tzw. krótkie cykle kształcenia wyższego – mogą się jednak pojawić i być szczególnie cenne dla pracodawców.

Rysunek 1. Schemat Polskiej Ramy Kwalifikacji

Rozwinięciem charakterystyk typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego mogą być sektorowe ramy kwalifikacji (SRK), opisujące hierarchię poziomów kwalifikacji funkcjonujących w wybranej dziedzinie działalności zawodowej (sektorze, branży). Jednym z głównych celów tworzenia SRK jest przełożenie charakterystyk poziomów PRK na język bliższy przedstawicielom poszczególnych branż i ułatwienie im tym samym określania poziomów kwalifikacji.

2. Uniwersalne charakterystyki poziomów

Uniwersalne charakterystyki poziomów (pierwszego stopnia) ustalone dla wszystkich ośmiu poziomów PRK odnoszą się do wszystkich rodzajów kwalifikacji.

Różnice między poziomami ujęte za pomocą charakterystyk uniwersalnych dotyczą:

- **w zakresie wiedzy** – zakresu i głębi rozumienia faktów, obiektów, zjawisk, pojęć i teorii, składających się zarówno na wiedzę ogólną, jak i specjalistyczną związaną z dziedziną nauki lub działalności zawodowej;
- **w zakresie umiejętności** – zdolności rozwiązywania problemów i stosowania wiedzy w praktyce, w tym między innymi wykonywania zadań o różnym stopniu złożoności, uczenia się i komunikowania;
- **w zakresie kompetencji społecznych** – gotowości do podejmowania zobowiązań wynikających z przynależności do różnych wspólnot, współdziałania, oceniania skutków swoich działań i ponoszenia odpowiedzialności za nie.

Zestawienie kategorii opisowych i aspektów uwzględnionych w charakterystykach uniwersalnych przedstawia tabela 1.

Tabela 1. Kategorie opisowe i aspekty o podstawowym znaczeniu dla kompletności opisu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych dla charakterystyk uniwersalnych (pierwszego stopnia)

	Kategorie opisowe	Aspekty o podstawowym znaczeniu
Wiedza	Zakres	- Kompletność perspektywy poznawczej
	Głębokość rozumienia	- Zależności
Umiejętności	Rozwiązywanie problemów i stosowanie wiedzy w praktyce	- Złożoność problemu - Samodzielność w działaniu - Innowacyjność podejścia - Warunki działania
	Uczenie się	- Samodzielność - Metody
	Komunikowanie się	- Zakres wypowiedzi - Złożoność wypowiedzi
Kompetencje społeczne	Tożsamość	- Uczestniczenie - Poczucie odpowiedzialności - Postępowanie
	Współpraca	- Praca zespołowa - Warunki działania - Przywództwo
	Odpowiedzialność	- Konsekwencje działań własnych - Konsekwencje działań zespołu - Ocena

3. Charakterystyki poziomów typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach edukacji ogólnej

Charakterystyki poziomów typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach edukacji ogólnej ustalone są dla poziomów 1–4 PRK. Świadectwo ukończenia sześciolletniej szkoły podstawowej odpowiada 1 poziomowi PRK, świadectwo ukończenia ośmiolletniej szkoły podstawowej oraz ukończenia gimnazjum jest zgodne z 2 poziomem PRK, dyplom uzyskany po ukończeniu zasadniczej szkoły zawodowej odpowiada 3 poziomowi PRK, a świadectwo dojrzałości (matura) – 4 poziomowi PRK.

Poziomy od 1 do 4 opisane za pomocą charakterystyk typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach edukacji ogólnej odzwierciedlają stopniowe zwiększanie zaawansowania wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych w wyniku uczenia się w określonym zakresie wykształcenia ogólnego. Różnice pomiędzy poszczególnymi poziomami dotyczą:

- **w zakresie wiedzy** – zakresu i głębi rozumienia: zasad tworzenia struktur wypowiedzi; pojęć, zależności i modeli matematycznych; elementów składowych świata materialnego, zjawisk i procesów zachodzących w przyrodzie i technice; zasad funkcjonowania społeczeństwa i uczestnictwa w życiu społecznym;
- **w zakresie umiejętności** – sprawności w zakresie: odbierania i tworzenia wypowiedzi; posługiwania się językiem obcym; korzystania z narzędzi matematycznych; prowadzenia obserwacji zjawisk i procesów w przyrodzie i technice; wyrażania swojej przynależności do wspólnoty; planowania i samodzielnego uczenia się;

- **w zakresie kompetencji społecznych** – gotowości do: przestrzegania zasad etyki w procesie komunikowania się; dbałości o swoje zdrowie, bezpieczeństwo oraz środowisko naturalne; współdziałania w zespole, uczestniczenia w życiu społecznym i przyjmowania obowiązków wynikających z przynależności do wspólnoty.

Zestawienie kategorii opisowych i aspektów uwzględnionych w charakterystykach typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach edukacji ogólnej przedstawia tabela 2.

Tabela 2. Kategorie opisowe i aspekty o podstawowym znaczeniu dla kompletności opisu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych dla charakterystyk poziomów typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach edukacji ogólnej

	Kluczowe kategorie opisowe	Aspekty o podstawowym znaczeniu
Wiedza	Język i komunikowanie się	- Struktury i zasady tworzenia wypowiedzi
	Matematyka i nauki przyrodnicze	- Pojęcia i zależności - Interpretacje
	Funkcjonowanie społeczne	- Zasady funkcjonowania - Role społeczne - Tożsamość
Umiejętności	Język i komunikowanie się	- Odbieranie i tworzenie wypowiedzi - Posługiwanie się językiem obcym
	Matematyka i nauki przyrodnicze	- Dobór i korzystanie z narzędzi, prowadzenie obserwacji i doświadczeń
	Funkcjonowanie społeczne	- Wyrażanie przynależności do wspólnot
	Uczenie się	- Organizacja - Planowanie
Kompetencje społeczne	Język i komunikowanie się	- Kultura komunikowania się
	Zdrowie i środowisko	- Dbłość o zdrowie i bezpieczeństwo - Postawa wobec środowiska
	Funkcjonowanie społeczne	- Współdziałanie - Angażowanie się - Podejmowanie obowiązków

4. Charakterystyki poziomów typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego

Charakterystyki poziomów typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego zostały określone dla poziomów PRK od 6 do 8. Do tych poziomów przypisane zostały kwalifikacje pełne uzyskiwane w szkolnictwie wyższym, m.in. dyplom potwierdzający uzyskanie tytułu zawodowego licencjata (licencjat), dyplom potwierdzający uzyskanie tytułu zawodowego inżyniera (inżynier), dyplom potwierdzający uzyskanie tytułu zawodowego magistra (magister), dyplom potwierdzający uzyskanie tytułu zawodowego magistra inżyniera (magister inżynier), dyplomy potwierdzające uzyskanie stopnia naukowego doktora w określonej dziedzinie.

Poziomy od 6 do 8 opisane za pomocą charakterystyk typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego odzwierciedlają stopniowe zwiększanie zaawansowania wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych w wyniku uczenia się w określonym zakresie wykształcenia wyższego. Różnice pomiędzy poszczególnymi poziomami dotyczą:

- **w zakresie wiedzy** – zakresu i głębi rozumienia: zagadnień ogólnych i wybranych zagadnień szczegółowych właściwych dla danej dyscypliny naukowej; prawnych i ekonomicznych uwarunkowań działań zawodowych typowych dla kwalifikacji odpowiadającej określonemu programowi kształcenia;
- **w zakresie umiejętności** – sprawności w zakresie: wykorzystywania posiadanej wiedzy do rozwiązywania złożonych i nietypowych problemów oraz innowacyjnego wykonywania zadań; komunikowania się ze zróżnicowanymi kręgami odbiorców i przekazywania wiedzy; przedstawiania, oceniania oraz dyskusowania różnych stanowisk i opinii; planowania własnego uczenia się przez całe życie oraz ukierunkowywania innych w tym zakresie;
- **w zakresie kompetencji społecznych** – gotowości do: pogłębionej analizy i krytycznej oceny posiadanej wiedzy oraz dorobku uprawianej dyscypliny naukowej; przestrzegania zasad etyki zawodowej i wymagania tego od innych; podtrzymywania i rozwijania etosu środowisk badawczych i twórczych.

Zestawienie kategorii opisowych i aspektów uwzględnionych w charakterystykach typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego przedstawia tabela 3.

Tabela 3. Kategorie opisowe i aspekty o podstawowym znaczeniu dla kompletności opisu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych dla charakterystyk poziomów typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego

	Kategorie opisowe	Aspekty o podstawowym znaczeniu
Wiedza	Głębina i zakres	- Kompletność perspektywy poznawczej i zależności
	Kontekst	- Uwarunkowania, skutki
Umiejętności	Wykorzystanie wiedzy	- Rozwiązywane problemy i wykonywanie zadań
	Komunikowanie się	- Odbieranie i tworzenie wypowiedzi - Upowszechnianie wiedzy w środowisku naukowym - Posługiwanie się językiem obcym
	Organizacja pracy	- Planowanie - Praca zespołowa
	Uczenie się	- Planowanie własnego rozwoju i rozwoju innych osób
Kompetencje społeczne	Oceny	- Krytyczne podejście
	Odpowiedzialność	- Wypełnianie zobowiązań społecznych - Działanie na rzecz interesu publicznego
	Rola zawodowa	- Niezależność, rozwój etosu

5. Charakterystyki poziomów typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego

Charakterystyki poziomów drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego ustalone są dla wszystkich ośmiu poziomów PRK. Umożliwiają przypisanie odpowiednich poziomów PRK kwalifikacjom o charakterze zawodowym nadawanym przez okręgowe komisje egzaminacyjne, organizacje rzemieślnicze, stowarzyszenia i związki branżowe oraz inne podmioty.

Poziomy od 1 do 8 opisane za pomocą charakterystyk typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego odzwierciedlają stopniowe zwiększanie zaawansowania wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych istotnych z punktu widzenia charakteru ról zawodowych odpowiadających kwalifikacjom poszczególnych poziomów PRK. Różnice pomiędzy poszczególnymi poziomami dotyczą:

- **w zakresie wiedzy** – zakresu i głębi rozumienia: zasad prowadzenia działalności gospodarczej; zjawisk i procesów determinujących sposób postępowania oraz skuteczność podejmowanych działań w dziedzinie działalności zawodowej; możliwych do wykorzystania w trakcie realizacji zadań metod, technologii i rozwiązań organizacyjnych; właściwości i zasad działania stosowanych narzędzi, maszyn i urządzeń; właściwości używanych materiałów;
- **w zakresie umiejętności** – sprawności w zakresie: posługiwania się dokumentacją; opracowywania danych ilościowych oraz pozyskiwania, analizy i oceny informacji; przygotowywania, realizacji i korygowania planu wykonania określonych zadań; doboru narzędzi, materiałów, procedur pozwalających na osiągnięcie zakładanego celu; planowania rozwoju zawodowego;
- **w zakresie kompetencji społecznych** – gotowości do: postępowania zgodnie z obowiązującymi zasadami; stosowania się do rad, poleceń i instrukcji; przestrzegania zasad rzetelności i lojalności; współdziałania w zespole; postępowania ukierunkowanego na jakość działań; ponoszenia odpowiedzialności za skutki swoich decyzji i działań.

Zestawienie kategorii opisowych i aspektów uwzględnionych w charakterystykach typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego przedstawia tabela 4.

Tabela 4. Kategorie opisowe i aspekty o podstawowym znaczeniu dla kompletności opisu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych dla charakterystyk poziomów typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego

	Kategorie opisowe	Aspekty o podstawowym znaczeniu
Wiedza	Teorie i zasady	- Metody i rozwiązania - Działalność gospodarcza - Etyka
	Zjawiska i procesy	- Właściwości, uwarunkowania
	Organizacja pracy	- Metody i technologie - Rozwiązania organizacyjne - Bezpieczeństwo i higiena pracy
	Narzędzia i materiały	- Działanie - Cechy
Umiejętności	Informacje	- Dokumentacja - Obliczenia, analiza, synteza i prognozowanie
	Organizacja pracy	- Planowanie i korygowanie planów - Wykonywanie - Korygowanie działań - Obieg informacji
	Narzędzia i materiały	- Użytkowanie, dobór
	Uczenie się i rozwój zawodowy	- Rozwój własny - Wspieranie rozwoju innych osób
Kompetencje społeczne	Przestrzeganie reguł	- Zasady, instrukcje, prawo
	Współpraca	- Komunikowanie się - Relacje w środowisku zawodowym
	Odpowiedzialność	- Normy etyczne

6. Jak rozumieć zapisy w Polskiej Ramie Kwalifikacji?

- Sformułowania charakteryzujące poziomy PRK są ogólne, ponieważ charakterystyka każdego poziomu PRK jest wspólnym punktem odniesienia dla efektów uczenia się wymaganych dla wszystkich włączonych do ZSK kwalifikacji danego poziomu (niezależnie od dyscypliny nauki czy działalności zawodowej, z której się wywodzą i z którą są powiązane).
- Zapisy odnoszące się do poszczególnych kategorii opisowych (przedstawionych w tabelach 1–4) są rozwijane na kolejnych poziomach i stanowią odrębne „wiązki”. Niektóre „wiązki” zapisów nie obejmują wszystkich poziomów. Wcześniejsze zakończenie „wiązki” jest podkreślone znakiem graficznym „■”.
- W ramach poszczególnych „wiązek” występują szeregi określeń wskazujące na progresję wymagań w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych pomiędzy kolejnymi poziomami PRK. Dlatego do interpretacji poszczególnych sformułowań wskazane jest prześledzenia zapisów całej „wiązki”.
- Na progresję wymagań pomiędzy poziomami PRK wskazują szeregi określeń, takie jak:

- bardzo proste → proste → niezbyt proste → niezbyt złożone → złożone
- najbardziej podstawowe zjawiska i procesy → podstawowe zjawiska i procesy → zjawiska i procesy → podstawowe uwarunkowania zjawisk
- w typowych warunkach → w częściowo zmiennych warunkach → w zmiennych warunkach → w zmiennych przewidywalnych warunkach → w zmiennych i nie w pełni przewidywalnych warunkach
- według szczegółowych wskazówek → według ogólnej instrukcji → w części bez instrukcji → bez instrukcji
- pod bezpośrednim kierunkiem → pod kierunkiem → w części samodzielnie → samodzielnie

Zadaniem użytkowników charakterystyk poziomów PRK jest interpretowanie tego rodzaju określeń przy analizowaniu (także przy ustalaniu) wymaganych dla danej kwalifikacji kompetencji (wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych).

- W charakterystykach poziomów typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego progresja wymagań jest wyrażana także przez zastosowanie szeregu: czynność zawodowa → działanie zawodowe → zadanie zawodowe.

W kontekście PRK przyjęto następującą wykładnię tych terminów:

- czynność zawodowa ma najmniejszy zakres,
- działanie zawodowe to zestaw kilku czynności zawodowych,
- zadanie zawodowe to określony zestaw działań zawodowych.
- W niektórych „wiązkach” progresja jest wyrażona przez wskazywanie istotnych treści danej kategorii opisowej w różnych wymiarach i z różnych perspektyw, na przykład:
  - jest gotów do respektowania zobowiązań wynikających z przynależności do różnych wspólnot → podejmowania obowiązków wynikających z przynależności do różnych wspólnot → jest gotów do przynależenia do wspólnot różnego rodzaju, funkcjonowania w różnych rolach społecznych oraz podejmowania podstawowych powinności z tego wynikających → jest gotów do przyjmowania odpowiedzialności związanej z uczestnictwem w różnych wspólnotach i funkcjonowaniem w różnych rolach społecznych.

7. Zastosowania charakterystyk poziomów PRK

- Charakterystyki poziomów PRK służą przede wszystkim do określania poziomu PRK dla kwalifikacji.
- Charakterystyki poziomów PRK mogą być także pomocne na etapie formułowania efektów uczenia się wymaganych dla kwalifikacji, ponieważ uwagę osób definiujących wymagania dla kwalifikacji koncentrują na trzech podstawowych pytaniach:
  - „Co osoba posiadająca daną kwalifikację będzie znała i rozumiała?”
  - „Co będzie potrafiła zrobić, jakie zadania wykonać?”
  - „Do czego, do podjęcia jakiego typu zobowiązań lub odpowiedzialności będzie gotowa?”

8. Uwagi dotyczące określania poziomów PRK kwalifikacji

- Określenie poziomu kwalifikacji następuje na podstawie porównania efektów uczenia się wymaganych dla tej kwalifikacji z charakterystykami poziomów w PRK (o poziomie kwalifikacji nie rozstrzyga ani wykształcenie wskazane jako warunek ubiegania się o nią, ani poziom PRK kwalifikacji częściowych wymaganych do jej uzyskania).

- Porównywanie efektów uczenia się wymaganych dla kwalifikacji z charakterystykami poziomów w PRK musi być dokonane dla każdego efektu oddzielnie, zgodnie ze standardową procedurą. Według tej procedury każdy efekt uczenia się powinien być odniesiony do odpowiedniego fragmentu charakterystyki poziomu zgodnie z zasadą najlepszego dopasowania (*best fit*). Poszczególne efekty uczenia się mogą być odniesione do różnych poziomów PRK. Przy określaniu poziomu PRK dla kwalifikacji bierze się pod uwagę poziom PRK kluczowych efektów uczenia się w zestawach. Więcej informacji o metodzie porównywania zawiera publikacja pt. *Przypisywanie poziomu PRK do kwalifikacji*, wyd. IBE 2017.
- W przypadku kwalifikacji cząstkowych nie wszystkie składniki opisu poziomów PRK muszą znajdować swoje rozwinięcie w efektach uczenia się wymaganych dla kwalifikacji. Całość wymagań dla kwalifikacji może odpowiadać treści tylko jednego lub kilku zapisów znajdujących się w charakterystyce danego poziomu PRK.
- W trakcie odnoszenia kolejnych efektów uczenia się wymaganych dla kwalifikacji do charakterystyk poziomów PRK należy przejrzeć odpowiednie zapisy z wszystkich czterech charakterystyk PRK (charakterystyk uniwersalnych oraz charakterystyk drugiego stopnia typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach: edukacji ogólnej, szkolnictwa wyższego oraz kształcenia i szkolenia zawodowego). Ponadto, o ile istnieje odpowiednia dla danej kwalifikacji sektorowa rama kwalifikacji (SRK), analizując wymagania dla kwalifikacji, należy korzystać również z zawartych w niej zapisów.
- Podczas porównywania efektów uczenia się wymaganych dla kwalifikacji z charakterystykami poziomów PRK należy brać pod uwagę kontekst dziedziny nauki lub działalności zawodowej, z którą powiązana jest dana kwalifikacja. W perspektywie określonej dziedziny nauki lub działalności zawodowej trafniej można ocenić, co powinny oznaczać poszczególne sformułowania, np. czy wymagania w zakresie znajomości fachowej terminologii ustalone dla danej kwalifikacji należy uznać za „najbardziej podstawowe pojęcia i typowe nazewnictwo” (poziom 2), czy raczej za „podstawowe pojęcia i terminologię” (poziom 3).
- PRK jest narzędziem umożliwiającym określanie poziomów i przez to porównywanie ze sobą wyłącznie kwalifikacji włączonych do ZSK.
- Poziom PRK nigdy nie może być odnoszony do osoby posiadającej kwalifikację danego poziomu. W wyniku uczenia się i gromadzenia różnych doświadczeń można mieć kilka kwalifikacji na różnych poziomach PRK.

9. Kodowanie zapisów w charakterystykach poziomów PRK

Na etapie określania poziomu PRK kwalifikacji użyteczne jest posługiwanie się kodami poszczególnych zapisów w charakterystykach poziomów PRK. Sposób kodowania przedstawiają niżej tabele 5–8.

Tabela 5. Uniwersalne charakterystyki poziomów PRK (pierwszego stopnia)

P = poziom PRK (1...8)
U = charakterystyka uniwersalna
W = wiedza
U = umiejętności
K = kompetencje społeczne
Przykłady: P1U_W = poziom 1 PRK, charakterystyka uniwersalna, wiedza P4U_U = poziom 4 PRK, charakterystyka uniwersalna, umiejętności P7U_K = poziom 7 PRK, charakterystyka uniwersalna, kompetencje społeczne

Tabela 6. Charakterystyki poziomów PRK typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach edukacji ogólnej (drugiego stopnia)

<p>P = poziom PRK (1...4) O = charakterystyka typowa dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach edukacji ogólnej</p>
<p>W = wiedza</p>
<p>J = język i komunikowanie się M = matematyka i nauki przyrodnicze F = funkcjonowanie społeczne</p>
<p>U = umiejętności</p>
<p>J = język i komunikowanie się M = matematyka i nauki przyrodnicze F = funkcjonowanie społeczne U = uczenie się</p>
<p>K = kompetencje społeczne</p>
<p>J = język i komunikowanie się Z = zdrowie i środowisko F = funkcjonowanie społeczne</p>
<p>Przykłady: P20_WJ = poziom 2 PRK, charakterystyka typowa dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach edukacji ogólnej, wiedza – język i komunikowanie się P30_UM = poziom 3 PRK, charakterystyka typowa dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach edukacji ogólnej, umiejętności – matematyka i nauki przyrodnicze P20_UU = poziom 2 PRK, charakterystyka typowa dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach edukacji ogólnej, umiejętności – uczenie się P40_KF = poziom 4 PRK, charakterystyka typowa dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach edukacji ogólnej, kompetencje społeczne – funkcjonowanie społeczne</p>

Tabela 7. Charakterystyki poziomów PRK typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego (drugiego stopnia)

<p>P = poziom PRK (6...8) S = charakterystyka typowa dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego</p>
<p>W = wiedza</p>
<p>G = głębia i zakres K = kontekst</p>
<p>U = umiejętności</p>
<p>W = wykorzystanie wiedzy K = komunikowanie się O = organizacja pracy U = uczenie się</p>
<p>K = kompetencje społeczne</p>
<p>K = krytyczna ocena O = odpowiedzialność R = rola zawodowa</p>

Przykłady:

P6S_WK = poziom 6 PRK, charakterystyka typowa dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego, wiedza – kontekst

P7S_UU = poziom 7 PRK, charakterystyka typowa dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego, umiejętności – uczenie się

P7S_KR = poziom 7 PRK, charakterystyka typowa dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego, kompetencje społeczne – rola zawodowa

Tabela 8. Charakterystyki poziomów PRK typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego (drugiego stopnia)

P = poziom PRK (1...8)

Z = charakterystyka typowa dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego

W = wiedza

T = teorie i zasady

Z = zjawiska i procesy

O = organizacja pracy

N = narzędzia i materiały

U = umiejętności

I = informacje

O = organizacja pracy

N = narzędzia i materiały

U = uczenie się i rozwój zawodowy

K = kompetencje społeczne

P = przestrzeganie reguł

W = współpraca

O = odpowiedzialność

Przykłady:

P3Z_WT = poziom 3 PRK, charakterystyka typowa dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego, wiedza – teorie i zasady

P6Z_UO = poziom 6 PRK, charakterystyka typowa dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego, umiejętności – organizacja pracy

P4Z_KW = poziom 4 PRK, charakterystyka typowa dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego, kompetencje społeczne – współpraca

Część II.

Poziomy Polskiej Ramy Kwalifikacji

Poziom 1

Omówienie poziomu

Charakterystyki 1 poziomu PRK określają elementarny zakres wiedzy ogólnej niezbędnej do funkcjonowania w różnych grupach społecznych, odzwierciedlają przygotowanie osoby posiadającej kwalifikację tego poziomu do starannego wykonywania bardzo prostych czynności pod bezpośrednim nadzorem. Wskazują, że osoba ta:

- ma wiedzę w zakresie wystarczającym do tego, by w sposób bezpieczny oraz zgodny z łatwymi do zrozumienia instrukcjami korzystać z narzędzi, maszyn i urządzeń dostępnych na przygotowanym dla niej stanowisku pracy,
- jest gotowa do przestrzegania zasad współdziałania w grupie oraz do uczenia się według otrzymanych wskazówek bez stałej obecności osoby nadzorującej.

Wybrane efekty uczenia się odniesione do odpowiednich składników opisu 1 poziomu PRK

Efekty uczenia się*	Składniki opisu poziomu PRK
– Uważnie słucha wypowiedzi i korzysta z przekazywanych informacji	– Potrafi odbierać ze zrozumieniem proste wypowiedzi dotyczące typowych zagadnień i sytuacji (P1O_UJ)
– Określa temat i główną myśl tekstu	– Potrafi wyszukiwać bardzo proste informacje w prostych tekstach (P1O_UJ)
– Wykonuje łatwe obliczenia pieniężne (cena, ilość, wartość) i radzi sobie w sytuacjach codziennych wymagających takich umiejętności	– Potrafi korzystać z bardzo prostych narzędzi matematycznych w typowych sytuacjach życia codziennego (P1O_UM)
– Waży przedmioty, różnicuje przedmioty cięższe, lżejsze; używa określeń: <i>kilogram, pół kilograma, dekagram, gram</i> ; wykonuje łatwe obliczenia, używając tych miar (bez wyrażeń dwumianowanych i zamiany jednostek w obliczeniach formalnych)	– Potrafi prowadzić bardzo proste pomiary, obserwacje i doświadczenia dotyczące obiektów, zjawisk i procesów (P1O_UM)
– Zna podstawowe relacje między najbliższymi; podejmuje obowiązki domowe i rzetelnie je wypełnia; identyfikuje się ze swoją rodziną i jej tradycjami; ma rozeznanie, że pieniądze otrzymuje się za pracę; rozumie, co to jest sytuacja ekonomiczna rodziny, i wie, że trzeba do niej dostosować swe oczekiwania	– Zna i rozumie zasady funkcjonowania w różnych grupach społecznych; elementarne wyznaczniki własnej tożsamości kulturowej; elementarne wyróżniki wspólnot, do których należy (P1O_WF)
– Bierze udział w zawodach, minigrach i grach terenowych, zawodach sportowych, respektując reguły i podporządkowując się decyzjom sędziego	– Jest gotów do aktywnego uczestnictwa w grupie działającej pod przewodnictwem osoby nadzorującej (P1O_KF)

* Efekty uczenia się wybrano z Podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych (zob. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 czerwca 2014 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół, Dz.U. 2014, poz. 803).

Charakterystyki 1 poziomu PRK

ZNA I ROZUMIE:		POTRAFI:		JEST GOTÓW DO:	
Uniwersalne charakterystyki poziomów		Uniwersalne charakterystyki poziomów		Uniwersalne charakterystyki poziomów	
P1U_W	elementarne fakty i pojęcia oraz zależności między wybranymi zjawiskami przyrodniczymi, społecznymi i w sferze wytworów ludzkiej myśli	P1U_U	wykonywać bardzo proste zadania według szczegółowych wskazówek w typowych warunkach; rozwiązywać bardzo proste typowe problemy w typowych warunkach; uczyć się pod bezpośrednim kierunkiem w zorganizowanej formie; odbierać proste wypowiedzi, tworzyć bardzo proste wypowiedzi	P1U_K	respektowania zobowiązań wynikających z przynależności do różnych wspólnot; działania i współdziałania pod bezpośrednim nadzorem w zorganizowanych warunkach; oceny swoich działań i przyjmowania odpowiedzialności za bezpośrednie ich skutki
Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach edukacji ogólnej	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach edukacji ogólnej	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach edukacji ogólnej	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego
P10_WJ	struktury bardzo prostych wypowiedzi i zasady ich tworzenia	P10_UJ	odbierać ze zrozumieniem proste wypowiedzi dotyczące typowych zagadnień i sytuacji; tworzyć bardzo proste wypowiedzi dotyczące typowych zagadnień i sytuacji; odpowiednio do sytuacji używać podstawowych form grzecznościowych; wyszukiwać bardzo proste informacje w prostych tekstach; posługiwać się językiem obcym na poziomie A1 ESOKJ	P10_KJ	przestrzegania elementarnych zasad komunikowania się w typowych sytuacjach; powstrzymywania się od kłamstwa
P10_WM	wybrane bardzo proste pojęcia i zależności matematyczne; bardzo prosty opis otaczającego świata materialnego oraz wybranych zjawisk i procesów w przyrodzie i w technice; bardzo proste interpretacje wybranych zjawisk i procesów w przyrodzie i w technice	P10_WZ	najbardziej podstawowe zjawiska i procesy dotyczące wykonywanych czynności zawodowych	P10_UU	korzystać z bardzo prostych narzędzi matematycznych w typowych sytuacjach życia codziennego; prowadzić bardzo proste pomiary, obserwacje i doświadczenia dotyczące obiektów, zjawisk i procesów w przyrodzie i w technice; posługiwać się podstawowymi narzędziami i materiałami w sytuacjach życia codziennego
P10_WF	zasady funkcjonowania w różnych grupach społecznych; podstawowe role społeczne człowieka we współczesnym społeczeństwie; elementarne wyznaczniki własnej tożsamości kulturowej; elementarne wyróżniki wspólnot, do których należy	P10_UF	w typowych sytuacjach dawać świadectwo przynależności do określonej wspólnoty	P10_KF	współdziałania z drugą osobą w typowych sytuacjach codziennych; aktywnego uczestnictwa w grupie działającej pod przewodnictwem osoby nadzorującej; dostrzegania potrzeb innych członków grupy i reagowania na nie; zachowywania się odpowiednio do zwyczajów przyjętych we wspólnotach, do których należy
	P1Z_WN	P10_UU	uczyć się według otrzymanych wskazówek, bez stałego nadzoru osoby ukierunkowującej czynności uczenia się; uzasadnić potrzebę uczenia się	P1Z_UN	używać narzędzi i urządzeń potrzebnych do wykonywania bardzo prostych czynności zawodowych, z uwzględnieniem wymogów bezpieczeństwa
	P1Z_WT	P1Z_UI	korzystać z bardzo prostych informacji i wskazówek dotyczących czynności zawodowych, dostępnych również w formie elektronicznej	P1Z_UU	współdziałać z doradcą zawodowym
	P1Z_WZ	P1Z_UO	planować bardzo proste czynności zawodowe pod kierunkiem bardziej doświadczonej osoby; wykonywać bardzo proste czynności zawodowe	P1Z_KP	postępowania zgodnie z otrzymanymi instrukcjami; stosowania się do poleceń i korzystania z rad ■
	P1Z_WO	P1Z_UK	korzystać z bardzo prostych narzędzi matematycznych w typowych sytuacjach życia codziennego; prowadzić bardzo proste pomiary, obserwacje i doświadczenia dotyczące obiektów, zjawisk i procesów w przyrodzie i w technice; posługiwać się podstawowymi narzędziami i materiałami w sytuacjach życia codziennego	P1Z_KW	współdziałania w trakcie wykonywania czynności zawodowych

Poziom 2

Omówienie poziomu

Charakterystyki 2 poziomu PRK wyznaczają zakres wiedzy ogólnej, stanowiący podstawowe przygotowanie do życia we współczesnym społeczeństwie. Osoba posiadająca kwalifikację 2 poziomu PRK rozumie elementarne zasady ładu społecznego oraz jest gotowa do współdziałania na rzecz dobra wspólnego. Jest też przygotowana do wykonywania działań zawodowych pod kierunkiem kogoś bardziej doświadczonego:

- ma wiedzę w zakresie niezbędnym do tego, by zgodnie z ogólnymi instrukcjami i obowiązującymi regulaminami korzystać z przygotowanego stanowiska pracy, w tym z odpowiednich narzędzi, maszyn i urządzeń,
- wie, gdzie powinna szukać dodatkowych informacji, pozyskuje je, ocenia ich użyteczność w kontekście podejmowanych działań,
- za pomocą odpowiednich procedur potrafi skontrolować rezultat własnej pracy i ocenić, czy jest on zgodny z oczekiwaniami sprecyzowanymi przez zleceniodawcę,
- jest gotowa do nawiązywania i utrzymywania kontaktów niezbędnych z punktu widzenia podejmowanych działań zawodowych.

Charakterystyki 2 poziomu PRK wskazują też na przygotowanie do uczenia się według otrzymanych wskazówek, identyfikowania najważniejszych czynników determinujących dalszy przebieg kariery zawodowej.

Wybrane efekty uczenia się odniesione do odpowiednich składników opisu 2 poziomu PRK

Efekty uczenia się*	Składniki opisu poziomu PRK
– Odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od informacji drugorzędnych	– Potrafi wyszukiwać proste informacje w niezbyt złożonych tekstach (P2O_UJ)
– Wyjaśnia znaczenie rodziny w życiu oraz wskazuje przykłady praw i obowiązków przysługujących poszczególnym członkom rodziny	– Zna i rozumie podstawowe obowiązki współczesnego człowieka wobec rodziny, społeczności lokalnej i państwa (P2O_WF)
– Wyjaśnia, w czym wyraża się demokratyczny charakter państwa polskiego, używając pojęć: wolne wybory, wolność słowa, wolne media, konstytucja	– Zna i rozumie podstawowe procedury demokracji (P2O_WF)
– Określa zadania i obowiązki pracownika pomocniczego obsługi hotelowej	– Zna i rozumie zasady i procedury bhp odnoszące się do wykonywanych działań zawodowych (P2Z_WO)
– Rozróżnia rodzaje prac porządkowych w otoczeniu obiektu świadczącego usługi hotelarskie	– Zna i rozumie metody i technologie związane z wykonywanymi działaniami zawodowymi (P2Z_WO)
– Posługuje się podstawowym zasobem leksykalnych środków językowych umożliwiających realizację typowych zadań zawodowych	– Potrafi tworzyć i przedstawiać proste wypowiedzi (P2O_UJ)
– Stosuje sprzęt, środki i narzędzia do utrzymania czystości i porządku w części hotelowej obiektu	– Potrafi używać typowego wyposażenia stanowisk pracy związanych z wykonywaniem prostych działań zawodowych, z uwzględnieniem wymogów bezpieczeństwa (P2Z_UN)
– Wykonuje prace związane z myciem naczyń i sprzętu kuchennego	– Potrafi wykonywać czynności wchodzące w skład prostych działań zawodowych (P2Z_UO)
– Utrzymuje porządek i czystość na stanowisku pracy oraz przestrzega zasad higieny	– Jest gotów do postępowania zgodnie z regulaminami i instrukcjami, które są związane z działaniami zawodowymi (P2Z_KP)

* Efekty uczenia się wybrano z Podstawy programowej kształcenia ogólnego dla gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych, których ukończenie umożliwia uzyskanie świadectwa dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego (zob. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 czerwca 2014 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół, Dz.U. 2014, poz. 803) oraz Podstawy programowej kształcenia w zawodzie *Pracownik pomocniczy obsługi hotelowej* (zob. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach, Dz.U. 2012, poz. 184).

Wybór odpowiednich składników opisu poziomu PRK do przytaczanych efektów uczenia się był jednym z celów pracy zespołów branżowych zaangażowanych w prace nad weryfikacją metody określania poziomu PRK i wstępnym przypisaniem poziomu PRK dla kwalifikacji.

Przykład kwalifikacji odniesionej do 2 poziomu PRK:

- Świadectwo potwierdzające kwalifikację „T.1. Wykonywanie prac pomocniczych w obiektach świadczących usługi hotelarskie”

Charakterystyki 2 poziomu PRK

ZNA I ROZUMIE:		POTRAFI:		JEST GOTÓW DO:	
Uniwersalne charakterystyki poziomów		Uniwersalne charakterystyki poziomów		Uniwersalne charakterystyki poziomów	
P2U_W	poszerzony zbiór elementarnych faktów, prostych pojęć oraz zależności między wybranymi zjawiskami przyrodniczymi, społecznymi i w sferze wytworów ludzkiej myśli	P2U_U	wykonywać proste zadania według ogólnej instrukcji, najczęściej w typowych warunkach; rozwiązywać proste typowe problemy, najczęściej w typowych warunkach; uczyć się pod kierunkiem w zorganizowanej formie; odbierać niezbyt proste wypowiedzi, tworzyć proste wypowiedzi; formułować i odbierać najprostsze wypowiedzi w języku obcym	P2U_K	podejmowania obowiązków wynikających z przynależności do różnych wspólnot; działania i współdziałania pod kierunkiem w zorganizowanych warunkach; oceniać działania, w których uczestniczy, i przyjmowania odpowiedzialności za ich skutki
Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach edukacji ogólnej	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach edukacji ogólnej	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach edukacji ogólnej	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego
P20_WJ	P2Z_WT	P20_UJ	P2Z_UI	P20_KJ	P2Z_KP
struktury prostych wypowiedzi i zasady ich tworzenia	najbardziej podstawowe pojęcia i typowe nazewnictwo związane z wykonywanymi działaniami zawodowymi	odbierać ze zrozumieniem niezbyt złożone wypowiedzi; tworzyć i przedstawiać proste wypowiedzi; odpowiednio do sytuacji różnicować sposób komunikowania się; wyszukiwać proste informacje w niezbyt złożonych tekstach; posługiwać się językiem obcym na poziomie A2 ESOKJ	posługiwać się podstawowymi dokumentami dotyczącymi działań zawodowych; wyszukiwać, porównywać i oceniać proste informacje potrzebne do wykonywania działań zawodowych, dostępne również w formie elektronicznej; dokonywać prostych obliczeń związanych z wykonywanymi działaniami zawodowymi	dzielenia się posiadanymi informacjami w sytuacji, gdy jest to potrzebne; powstrzymywanie się od wypowiadania nieuzasadnionych opinii	postępowania zgodnie z regulaminami i instrukcjami, które są związane z działaniami zawodowymi
P20_WM	P2Z_WZ	P20_UM	P2Z_UO	P20_KZ	P2Z_KW
wybrane proste pojęcia, zależności i strategie matematyczne oraz bardzo proste rozumowania matematyczne; prosty opis wybranych elementów składowych świata materialnego oraz wybranych zjawisk i procesów w przyrodzie i w technice; proste interpretacje wybranych zjawisk i procesów w przyrodzie i w technice	podstawowe zjawiska i procesy dotyczące wykonywanych działań zawodowych	korzystać z prostych narzędzi matematycznych w różnych sytuacjach; prowadzić proste pomiary, obserwacje i doświadczenia dotyczące obiektów, zjawisk i procesów w przyrodzie i w technice; odpowiednio dobierać typowe narzędzia i materiały oraz posługiwać się nimi	planować proste działania zawodowe pod kierunkiem bardziej doświadczonej osoby i korygować plan stosownie do okoliczności; wykonywać czynności wchodzące w skład prostych działań zawodowych	przestrzegania podstawowych zasad dbałości o zdrowie i bezpieczeństwo własne i innych; respektowania podstawowych zasad ochrony środowiska	nawiązywania i utrzymywania niezbędnych kontaktów związanych z działaniami zawodowymi; działania zespołowego w zakresie wykonywanych działań zawodowych
P20_WF	P2Z_WO	P20_UF	P2Z_UN	P20_KF	P2Z_KO
podstawowe zasady ładu społecznego; podstawowe procedury demokracji; podstawowe obowiązki współczesnego człowieka wobec rodziny, społeczności lokalnej i państwa; podstawowe fakty z historii swojego kraju i regionu; podstawowe zasady zachowania się wynikające z własnej tożsamości kulturowej i przynależności do wspólnot	metody i technologie związane z wykonywanymi działaniami zawodowymi; zasady i procedury bhp odnoszące się do wykonywanych działań zawodowych	w typowych sytuacjach zachowywać się odpowiednio do zwyczajów przyjętych we wspólnotach, do których należy	używać typowego wyposażenia stanowisk pracy związanych z wykonywaniem prostych działań zawodowych, z uwzględnieniem wymogów bezpieczeństwa	współdziałania w ramach grupy nieformalnej z poszanowaniem reguł demokratycznych; rozwiązywania prostych problemów we współdziałaniu w ramach grupy nieformalnej w typowych sytuacjach; angażowania się w działanie na rzecz dobra wspólnego w społecznościach, których jest członkiem; występowania w obronie dobrego imienia wspólnot, do których należy, oraz do poszanowania innych wspólnot	uwzględniania bezpośrednich oraz odroczonego w czasie, łatwych do przewidzenia skutków sposobu wykonywania własnej pracy; kontrolowania jakości własnej pracy z wykorzystaniem odpowiednich narzędzi i procedur kontrolnych
	P2Z_WN	P20_UU	P2Z_UU		
	zasady działania i posługiwania się narzędziami, maszynami i urządzeniami używanymi do wykonywania działań zawodowych; podstawowe cechy materiałów wykorzystywanych do wykonywania działań zawodowych	indywidualnie uczyć się według otrzymanych wskazówek, bez nadzoru osoby ukierunkowującej czynności uczenia się; uczestniczyć w podejmowaniu decyzji dotyczących dalszego uczenia się	rozpoznawać odpowiednie dla siebie oferty pracy; zaprezentować się potencjalnemu pracodawcy		

Poziom 3

Omówienie poziomu

Charakterystyki 3 poziomu PRK określają zakres wiedzy ogólnej, która stanowi podstawę do uczestnictwa w życiu społecznym. Osoba posiadająca kwalifikację 3 poziomu PRK jest przygotowana do częściowo samodzielnego wykonywania niezbyt złożonych zadań oraz organizowania pracy małego zespołu pracowniczego realizującego tego typu zadania. Taka osoba:

- przy wykorzystaniu wiedzy na temat zjawisk i procesów dotyczących wykonywanych zadań potrafi przygotować i dostosować do okoliczności plan wykonania zadań przez zespół, w składzie którego pracuje,
- zna etapy realizacji zadań i pożądane efekty składających się na nie działań, typowo stosowane metody, technologie i rozwiązania organizacyjne,
- rozumie zasady doboru narzędzi, maszyn i urządzeń najczęściej używanych w trakcie wykonywania zadań,
- potrafi organizować stanowiska pracy z uwzględnieniem wymogów bezpieczeństwa i higieny pracy,
- jest gotowa do komunikowania się w środowisku pracy w sposób niezakłócający obiegu informacji, przyjmowania odpowiedzialności za powierzone jej zadania oraz kontrolowania jakości wykonywania zadań zespołu, w ramach którego pracuje,
- rozumie elementarne zasady prowadzenia działalności gospodarczej, co nie jest jednak równoznaczne z wystarczającym przygotowaniem do prowadzenia takiej działalności.

Charakterystyki 3 poziomu PRK wskazują ponadto na zdolność do samodzielnego uczenia się, rozwijania własnej kariery zawodowej według planu (ustalonego np. we współpracy z doradcą zawodowym, osobą bardziej doświadczoną), a także do analizowania pod tym kątem ofert pracy oraz samodzielnego nawiązywania kontaktów z potencjalnym pracodawcą.

Wybrane efekty uczenia się odniesione do odpowiednich składników opisu 3 poziomu PRK

Efekty uczenia się*	Składniki opisu poziomu PRK
– Organizuje stanowisko pracy zgodnie z obowiązującymi wymaganiami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska	– Potrafi organizować stanowiska pracy związane z wykonywaniem niezbyt złożonych zadań zawodowych, z uwzględnieniem wymogów bezpieczeństwa (P3Z_UN)
– Określa prawa i obowiązki pracownika oraz pracodawcy w zakresie bezpieczeństwa i higieny	– Zna i rozumie zasady, normy i procedury bhp odnoszące się do wykonywanych zadań zawodowych (P3Z_WO)
– Określa znaczenie marketingu w działalności reklamowej oraz rozróżnia jego elementy	– Zna i rozumie zjawiska i procesy dotyczące wykonywanych zadań zawodowych (P3Z_WZ)
– Określa metody i techniki wykonania naprawy i renowacji wyrobów tapicerowanych	– Zna i rozumie typowe metody i technologie stosowane przy wykonywaniu zadań zawodowych (P3Z_WO)
– Określa formy transportu wewnętrznego i magazynowania towarów	– Zna i rozumie typowe rozwiązania organizacyjne stosowane przy wykonywaniu zadań zawodowych (P3Z_WO)
– Formułuje krótkie i zrozumiałe wypowiedzi oraz teksty pisemne umożliwiające komunikowanie się w środowisku pracy	– Jest gotów do komunikowania się w środowisku pracy w sposób niezakłócający obiegu informacji związanych z wykonywanymi zadaniami zawodowymi (P3Z_KW)
– Dobiera i przygotowuje materiały do montażu ścian działowych, sufitów podwieszanych oraz obudowy konstrukcji dachowych w systemie suchej zabudowy	– Potrafi wykonywać działania składające się na niezbyt złożone zadania zawodowe (P3Z_UO)
– Wykonuje operacje obróbki skrawaniem zgodnie z dokumentacją technologiczną	– Potrafi wykonywać działania składające się na niezbyt złożone zadania zawodowe (P3Z_UO)

* Efekty uczenia się wybrano z Podstawy programowej kształcenia w zawodach *Technik handlowiec, Tapicer, Monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie, Operator obrabiarek skrawających* (zob. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach, Dz.U. 2012, poz. 184).

Wybór odpowiednich do przytaczanych efektów uczenia się składników opisu poziomu PRK był jednym z celów pracy zespołów branżowych zaangażowanych w prace nad weryfikacją metody określania poziomu PRK i wstępnym przypisaniem poziomu PRK dla kwalifikacji.

Przykłady kwalifikacji odniesionych do 3 poziomu PRK:

- Świadectwo potwierdzające kwalifikację „A.10. Wykonywanie wyrobów tapicerowanych”
- Świadectwo potwierdzające kwalifikację „M.19. Użytkowanie obrabiarek skrawających”

Charakterystyki 3 poziomu PRK

ZNA I ROZUMIE:		POTRAFI:		JEST GOTÓW DO:	
Uniwersalne charakterystyki poziomów		Uniwersalne charakterystyki poziomów		Uniwersalne charakterystyki poziomów	
P3U_W	podstawowe fakty i pojęcia oraz zależności między wybranymi zjawiskami przyrodniczymi, społecznymi i w sferze wytworów ludzkiej myśli, a ponadto w określonych dziedzinach w szerszym zakresie wybrane fakty, pojęcia i zależności; elementarne uwarunkowania prowadzonej działalności	P3U_U	wykonywać niezbyt proste zadania według ogólnej instrukcji w częściowo zmiennych warunkach; rozwiązywać proste typowe problemy w częściowo zmiennych warunkach; uczyć się w części samodzielnie pod kierunkiem w zorganizowanej formie; odbierać niezbyt złożone wypowiedzi, tworzyć niezbyt proste wypowiedzi; odbierać i formułować bardzo proste wypowiedzi w języku obcym	P3U_K	przynależenia do wspólnot różnego rodzaju, funkcjonowania w różnych rolach społecznych oraz podejmowania podstawowych powinności z tego wynikających; częściowo samodzielnego działania oraz współdziałania w zorganizowanych warunkach; oceniania działań swoich i zespołowych; podejmowania odpowiedzialności za skutki tych działań
Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach edukacji ogólnej		Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego		Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach edukacji ogólnej	
P30_WJ	struktury niezbyt złożonych wypowiedzi i zasady ich tworzenia	P3Z_WT	podstawowe pojęcia i terminologię dotyczącą wykonywanych zadań zawodowych; elementarne zasady prowadzenia indywidualnej działalności gospodarczej i przedsiębiorczości	P30_KJ	przestrzegania zasad etyki oraz etykiety komunikowania się
P30_WM	wybrane niezbyt złożone pojęcia, zależności i strategie matematyczne oraz proste rozumowania i modele matematyczne; niezbyt złożony opis wybranych elementów składowych świata materialnego oraz wybranych zjawisk i procesów w przyrodzie i w technice; niezbyt złożone interpretacje wybranych zjawisk i procesów w przyrodzie i w technice; różnicę pomiędzy naukowym i nienaukowym ujmowaniem rzeczywistości ■	P3Z_WZ	zjawiska i procesy dotyczące wykonywanych zadań zawodowych	P30_KZ	przestrzegania zasad dbałości o zdrowie i bezpieczeństwo własne i innych w różnych kontekstach ■ reagowania w przypadkach wystąpienia zagrożenia dla środowiska ■
P30_WF	prawne podstawy ładu w sferze działalności gospodarczej, społecznej i politycznej oraz w życiu rodzinnym; podstawowe zasady funkcjonowania w miejscu nauki, pracy oraz uczestnictwa w życiu publicznym ■ najważniejsze elementy dziedzictwa narodowego oraz humanistycznego dziedzictwa Europy i świata; podstawowe zasady funkcjonowania wspólnot, do których należy, wynikające z wartości, do których te wspólnoty się odwołują	P3Z_WO	typowe metody i technologie stosowane przy wykonywaniu zadań zawodowych; typowe rozwiązania organizacyjne stosowane przy wykonywaniu zadań zawodowych; zasady, procedury i normy bhp odnoszące się do wykonywanych zadań zawodowych	P30_KF	współdziałania w ramach grupy zorganizowanej z poszanowaniem jej porządku hierarchicznego; rozwiązywania niezbyt złożonych problemów we współdziałaniu w ramach grupy; angażowania się w sprawy publiczne w stopniu odpowiednim do pełnionych ról społecznych; podejmowania podstawowych obowiązków, które wiążą się z przynależnością do wspólnoty
P3Z_WN	zasady działania i posługiwania się narzędziami, maszynami i urządzeniami używanymi do wykonywania niezbyt złożonych zadań zawodowych; podstawowe cechy używanych materiałów oraz wykonywanych produktów	P30_UF	odpowiednio do sytuacji włączać się w działania określonej wspólnoty ■	P3Z_UN	organizować stanowiska pracy związane z wykonywaniem niezbyt złożonych zadań zawodowych, z uwzględnieniem wymogów bezpieczeństwa
P30_UU	uczyć się samodzielnie według określonego planu; dokonywać wyborów dotyczących dalszego uczenia się z uwzględnieniem podstawowych czynników wpływających na powodzenie życiowe oraz karierę zawodową	P3Z_UI	odbiierać ze zrozumieniem umiarkowane złożone wypowiedzi; tworzyć i przedstawiać niezbyt złożone wypowiedzi; odpowiednio do sytuacji różnicować ekspresję wypowiedzi ■ wyszukiwać i przetwarzać niezbyt złożone informacje w umiarkowanie złożonych tekstach; posługiwać się językiem obcym na poszerzonym poziomie A2+ ESOKJ	P30_UM	korzystać z niezbyt złożonych narzędzi matematycznych; prowadzić niezbyt złożone pomiary, obserwacje i doświadczenia dotyczące obiektów, zjawisk i procesów w przyrodzie i w technice; posługiwać się nietypowymi narzędziami i materiałami w sposób zgodny z ich przeznaczeniem i zasadami użytkowania ■
P3Z_UU	analizować oferty pracy pod kątem posiadanych kompetencji i własnego rozwoju zawodowego; samodzielnie nawiązywać kontakty z potencjalnym pracodawcą	P30_UI	posługiwać się dokumentacją dotyczącą niezbyt złożonych zadań zawodowych; wyszukiwać, porównywać, oceniać i analizować informacje potrzebne do wykonywania zadań zawodowych; dokonywać niezbyt złożonych obliczeń związanych z zadaniami zawodowymi	P3Z_KP	postępowania zgodnie z przepisami, które dotyczą wykonywania zadań zawodowych; rzetelnego informowania o sprawach dotyczących wykonywanych zadań zawodowych; dotrzymywania uzgodnień dotyczących współpracy przy wykonywaniu zadań zawodowych ■
P3Z_UU	analizować oferty pracy pod kątem posiadanych kompetencji i własnego rozwoju zawodowego; samodzielnie nawiązywać kontakty z potencjalnym pracodawcą	P3Z_UU	analizować oferty pracy pod kątem posiadanych kompetencji i własnego rozwoju zawodowego; samodzielnie nawiązywać kontakty z potencjalnym pracodawcą	P3Z_KO	rzetelnego wykonywania powierzonych zadań zawodowych; uwzględniania bezpośrednich oraz odroczonej w czasie skutków sposobu wykonywania zadań zawodowych; kontrolowania jakości wykonywania zadań zawodowych zespołu, w ramach którego pracuje; przyjmowania odpowiedzialności za powierzone zadania zawodowe

Poziom 4

Omówienie poziomu

Charakterystyki 4 poziomu PRK określają wymaganą wiedzę ogólną w zakresie, który umożliwia uzyskanie matury i podjęcie dalszego kształcenia w szkole wyższej. Odzwierciedlają też przygotowanie posiadaczy kwalifikacji tego poziomu do samodzielnego wykonywania umiarkowanie złożonych zadań zawodowych w części bez instrukcji oraz kierowania małym zespołem pracowniczym realizującym takie zadania. Wskazują, że osoba posiadająca kwalifikację 4 poziomu PRK:

- potrafi opracowywać plan wykonania zadań własnych i kierowanego zespołu oraz uzgadniać go z innymi osobami lub zespołami,
- potrafi przetwarzać informacje i aktualizować swoją wiedzę, m.in. na temat zjawisk i procesów związanych z wykonywanymi zadaniami oraz różnych możliwych do zastosowania metod, technologii i rozwiązań organizacyjnych,
- potrafi dzielić się wiedzą z zakresu wykonywanych zadań z osobami mniej doświadczonymi, m.in. na temat zasad doboru narzędzi, maszyn i urządzeń, cech używanych materiałów oraz wykonywanych produktów,
- potrafi kształtować warunki pracy własnej i podległego zespołu z uwzględnieniem nie tylko zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, lecz także podstawowych zasad etyki,
- jest gotowa do przyjmowania odpowiedzialności za powierzone jej zadania oraz kontrolowania i korygowania jakości wykonywania zadań zespołu, w ramach którego pracuje.

Charakterystyki 4 poziomu PRK zwracają też uwagę na wymóg znajomości podstawowych zasad przedsiębiorczości i prowadzenia własnej działalności gospodarczej, wymóg rozumienia podstawowych mechanizmów funkcjonowania społeczeństwa, w tym gospodarki, oraz przygotowanie do samodzielnego planowania własnego rozwoju zawodowego.

Wybrane efekty uczenia się odniesione do odpowiednich składników opisu 4 poziomu PRK

Efekty uczenia się*	Składniki opisu poziomu PRK
– Planuje pracę zespołu w celu wykonania przydzielonych zadań	– Potrafi przygotowywać i korygować stosownie do okoliczności plan wykonywania umiarkowanie złożonych zadań zawodowych, własnych oraz kierowanego zespołu w typowych warunkach (P4Z_UO)
– Przygotowuje dokumentację niezbędną do uruchomienia i prowadzenia działalności gospodarczej	– Potrafi opracowywać i prowadzić elementy dokumentacji dotyczącej umiarkowanie złożonych zadań zawodowych (P4Z_UI)
– Planuje i podejmuje działania marketingowe prowadzonej działalności gospodarczej	– Zna i rozumie podstawowe zasady prowadzenia działalności gospodarczej i przedsiębiorczości (P4Z_WT) – Potrafi przygotowywać i korygować stosownie do okoliczności plan wykonywania umiarkowanie złożonych zadań zawodowych, własnych oraz kierowanego zespołu w typowych warunkach (P4Z_UO)
– Dobiera wyposażenie pomiarowe i wyposażenie pomocnicze do wykonywania badań: mikrobiologicznych, biochemicznych i środowiskowych	– Potrafi projektować stanowiska pracy potrzebne do wykonywania umiarkowanie złożonych zadań zawodowych (P4Z_UO)
– Dokonuje selekcji danych statystycznych pod kątem ich przydatności analitycznej i decyzyjnej	– Potrafi analizować, selekcjonować i łączyć umiarkowanie złożone informacje z różnych źródeł (P4O_UJ)
– Wykonuje i nadzoruje prace związane z zabezpieczaniem podziemnych wyrobisk górniczych przed zagrożeniami naturalnymi	– Potrafi wykonywać umiarkowanie złożone zadania zawodowe często w zmiennych, przewidywalnych warunkach (P4Z_UO)

* Efekty uczenia się wybrano z Podstawy programowej kształcenia w zawodach *Technik analityk*, *Technik ekonomista*, *Technik górnictwa podziemnego* (zob. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach, Dz.U. 2012, poz. 184).

Wybór odpowiednich do przytaczanych efektów uczenia się składników opisu poziomu PRK był jednym z celów pracy zespołów branżowych zaangażowanych w prace nad weryfikacją metody określania poziomu PRK i wstępnym przypisaniem poziomu PRK dla kwalifikacji.

Przykłady kwalifikacji odniesionych do 4 poziomu PRK:

- Świadectwo potwierdzające kwalifikację „A.52. Organizacja i prowadzenie procesów wytwarzania obuwia”
- Świadectwo potwierdzające kwalifikację „A.60. Wykonywanie badań analitycznych”
- Świadectwo potwierdzające kwalifikację „A.68. Obsługa klienta w jednostkach administracji”
- Świadectwo potwierdzające kwalifikację „M.39. Organizacja i prowadzenie eksploatacji złóż podziemnych”
- Dyplom potwierdzający kwalifikacje w zawodzie „Technik administracji”

Charakterystyki 4 poziomu PRK

ZNA I ROZUMIE:		POTRAFI:		JEST GOTÓW DO:	
Uniwersalne charakterystyki poziomów		Uniwersalne charakterystyki poziomów		Uniwersalne charakterystyki poziomów	
P4U_W	poszerzony zbiór podstawowych faktów, umiarkowanie złożonych pojęć, teorii i zależności między wybranymi zjawiskami przyrodniczymi, społecznymi oraz w sferze wytworów ludzkiej myśli, a ponadto w określonych dziedzinach w szerszym zakresie fakty, umiarkowanie złożone pojęcia, teorie i zależności między nimi; podstawowe uwarunkowania prowadzonej działalności	P4U_U	wykonywać niezbyt złożone zadania w części bez instrukcji często w zmiennych warunkach; rozwiązywać niezbyt proste, w pewnej części nietypowe problemy często w zmiennych warunkach; uczyć się samodzielnie w zorganizowanej formie; odbierać złożone wypowiedzi, tworzyć niezbyt złożone wypowiedzi dotyczące szerokiego zakresu zagadnień; odbierać i formułować proste wypowiedzi w języku obcym	P4U_K	przyjmowania odpowiedzialności związanej z uczestnictwem w różnych wspólnotach i funkcjonowaniem w różnych rolach społecznych; autonomicznego działania i współdziałania w zorganizowanych warunkach; oceniania działań swoich i osób, którymi kieruje, przyjmowania odpowiedzialności za skutki działań własnych oraz tych osób
Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach edukacji ogólnej	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach edukacji ogólnej	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach edukacji ogólnej	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego
P4O_WJ	struktury umiarkowanie złożonych wypowiedzi i zasady ich tworzenia	P4O_UJ	odbierać ze zrozumieniem złożone wypowiedzi; tworzyć i przedstawiać umiarkowanie złożone wypowiedzi; analizować, selekcjonować i łączyć umiarkowanie złożone informacje z różnych źródeł; posługiwać się językiem obcym na poziomie B1 ESOKJ	P4O_KJ	kształtowania właściwej kultury komunikowania się w różnych kontekstach
P4O_WM	wybrane umiarkowanie złożone pojęcia, zależności i strategie matematyczne oraz niezbyt złożone rozumowania i modele matematyczne; umiarkowanie złożony opis wybranych elementów składowych świata materialnego oraz wybranych zjawisk i procesów w przyrodzie i w technice; umiarkowanie złożone interpretacje wybranych zjawisk i procesów w przyrodzie i w technice oraz wybrane teorie dotyczące świata materialnego	P4O_UM	korzystać z umiarkowanie złożonych narzędzi matematycznych; prowadzić umiarkowanie złożone pomiary, obserwacje i doświadczenia w zakresie nauk przyrodniczych	P4O_KZ	komunikowania się w środowisku zawodowym w sposób zapewniający dobrą współpracę w ramach zespołu oraz z innymi osobami i zespołami ■ działania w ramach zespołu oraz współdziałania z innymi osobami i zespołami
P4O_WF	wybrane teorie dotyczące życia społecznego i jego rozwoju; podstawowe mechanizmy funkcjonowania gospodarki, także w wymiarze globalnym; w pogłębiony sposób własną tożsamość wynikającą z dziedzictwa historii i kultury swojego narodu oraz z uczestnictwa w różnego rodzaju wspólnotach	P4O_UF	planować własne uczenie się odpowiednio do swojego zaawansowania w realizowanym programie kształcenia z uwzględnieniem perspektyw własnego rozwoju; dokonywać wyborów dotyczących dalszego uczenia się z uwzględnieniem perspektyw własnego rozwoju	P4O_KF	postępowania zgodnie z podstawowymi zasadami etycznymi przy wykonywaniu zadań zawodowych; uwzględniania społecznych i ekonomicznych skutków sposobu wykonywania zadań zawodowych; kontrolowania jakości wykonywania zadań podległych pracowników i przyjmowania odpowiedzialności związanej z kierowaniem małymi zespołami pracowniczymi ■ przyjmowania odpowiedzialności związanej z wykonywaniem samodzielnych zadań zawodowych
P4Z_WJ	ogólne podstawy teoretyczne metod i rozwiązań stosowanych przy wykonywaniu zadań zawodowych; podstawowe zasady prowadzenia działalności gospodarczej i przedsiębiorczości; podstawowe zasady etyczne obowiązujące przy wykonywaniu zadań zawodowych	P4Z_UJ	opracowywać i prowadzić elementy dokumentacji dotyczącej umiarkowanie złożonych zadań zawodowych; przetwarzać informacje dotyczące umiarkowanie złożonych zadań zawodowych; śledzić nowości w zakresie wykonywanych zadań zawodowych; opracowywać dane ilościowe związane z umiarkowanie złożonymi zadaniami zawodowymi	P4Z_KP	przestrzegania wymagań wynikających z technologii oraz z zasad organizacji pracy; przestrzegania zasad lojalności wobec pracodawcy oraz współpracowników ■
P4Z_WM	podstawowe uwarunkowania zjawisk i procesów związanych z wykonywaniem zadań zawodowych	P4Z_UO	przygotowywać i korygować stosownie do okoliczności plan wykonywania umiarkowanie złożonych zadań zawodowych, własnych oraz kierowanego zespołu w typowych warunkach; wykonywać umiarkowanie złożone zadania zawodowe często w zmiennych, przewidywalnych warunkach; kierować małym zespołem pracowniczym realizującym umiarkowanie złożone zadania zawodowe w typowych warunkach; diagnozować i rozwiązywać problemy występujące w trakcie wykonywania umiarkowanie złożonych zadań zawodowych, własnych lub podległych pracowników; monitorować obieg informacji związanych z wykonywaniem umiarkowanie złożonych zadań zawodowych; uzgadniać pracę własną lub podległego zespołu z innymi osobami lub zespołami	P4Z_KW	
P4Z_WO	typowe i inne często stosowane metody i technologie stosowane przy wykonywaniu zadań zawodowych; typowe i inne często stosowane rozwiązania organizacyjne stosowane przy wykonywaniu zadań zawodowych; obowiązujące przepisy bhp odnoszące się do wykonywanych zadań zawodowych ■	P4Z_UN	projektować stanowiska pracy potrzebne do wykonywania umiarkowanie złożonych zadań zawodowych; kształtować warunki pracy swoje i podległego zespołu z uwzględnieniem zasad bezpieczeństwa i higieny pracy ■	P4Z_KO	
P4Z_WN	zasady działania i posługiwanie się narzędziami, maszynami i urządzeniami używanymi do wykonywania umiarkowanie złożonych zadań zawodowych ■ cechy używanych materiałów oraz wykonywanych produktów ■	P4Z_UU	planować własny rozwój zawodowy; prowadzić instruktaż i szkolenie w zakresie wykonywanych zadań zawodowych		

Poziom 5

Omówienie poziomu

Charakterystyki 5 poziomu PRK odzwierciedlają przygotowanie osoby posiadającej kwalifikację tego poziomu do wykorzystania posiadanej wiedzy do samodzielnego wykonywania umiarkowanie złożonych zadań w zmiennych przewidywalnych warunkach oraz kierowania małym zespołem realizującym takie zadania. Wskazują, że osoba ta:

- potrafi dokonać wyboru źródeł oraz informacji z nich pochodzących, jest gotowa krytycznie ocenić te informacje,
- potrafi właściwie dobrać oraz zastosować dostępne metody, narzędzia i technologie służące realizacji podejmowanych zadań,
- potrafi uwzględnić w prowadzonej działalności różnorodne uwarunkowania (ekonomiczne, prawne, społeczne i inne),
- potrafi wykorzystać umiejętność komunikowania się z użyciem specjalistycznej terminologii oraz przedstawiania własnego stanowiska do utrzymywania kontaktów związanych z prowadzoną działalnością,
- potrafi dokonać analizy i oceny przebiegu oraz efektów pracy własnej i kierowanego zespołu m.in. w oparciu o dostępne dane ilościowe, opracowywać i skorygować plan działań dotyczący zadań własnych i kierowanego zespołu, jest gotowa przyjąć odpowiedzialność za skutki prowadzonych działań,
- potrafi ocenić własną wiedzę, samodzielnie zaplanować i zrealizować własne uczenie się, a także ocenić potrzeby szkoleniowe podległych pracowników,
- jest gotowa działać w sposób przedsiębiorczy,
- jest gotowa odpowiedzialnie pełnić funkcje zawodowe, w tym przestrzegać zasad etyki zawodowej,
- jest gotowa uczestniczyć w działaniach na rzecz interesu publicznego.

Wybrane efekty uczenia się odniesione do odpowiednich składników opisu 5 poziomu PRK

Efekty uczenia się*	Składniki opisu poziomu PRK
– Kieruje wykonaniem przydzielonych zadań	– Potrafi kierować małym zespołem pracowniczym realizującym umiarkowanie złożone zadania zawodowe w zmiennych, ale przewidywalnych warunkach (P5Z_UO)
– Wprowadza rozwiązania techniczne i organizacyjne wpływające na poprawę warunków i jakości pracy	– Potrafi dobierać metody, technologie, procedury i materiały potrzebne w działalności zawodowej (P5Z_UN)
– Optymalizuje koszty i przychody prowadzonej działalności gospodarczej	– Potrafi dokonywać analizy prowadzonej działalności zawodowej w oparciu o dostępne dane ilościowe (P5Z_UI)
– Analizuje działania prowadzone przez przedsiębiorstwa funkcjonujące w branży	– Potrafi śledzić rozwój danej dziedziny działalności zawodowej, uwarunkowania prawne oraz lokalne konteksty (P5Z_UI)
– Inicjuje wspólne przedsięwzięcia z różnymi przedsiębiorstwami z branży	– Jest gotów do utrzymywania właściwych relacji w lokalnym środowisku zawodowym (P5Z_KW)
– Stosuje zróżnicowane środki dydaktyczne w procesie kształcenia	– Potrafi pełnić funkcje opiekuna stażysty / mentora osoby nowo przyjętej do pracy (P5Z_UU)
– Prowadzi szkolenie i doradztwo zawodowe wewnątrzzakładowe	– Potrafi oceniać potrzeby szkoleniowe podległych pracowników (P5Z_UU)

* Efekty uczenia się wybrano z Podstawy programowej kształcenia w zawodzie *Technik analityk* (zob. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach, Dz.U. 2012, poz. 184) oraz standardu egzaminacyjnego dla mistrza w zawodzie cukiernik.

Wybór odpowiednich do przytoczonych efektów uczenia się składników opisu poziomu PRK był jednym z celów pracy zespołów branżowych zaangażowanych w prace nad weryfikacją metody określania poziomu PRK i wstępnym przypisaniem poziomu PRK dla kwalifikacji.

Przykłady kwalifikacji odniesionych do 5 poziomu PRK:

- Dyplom mistrzowski w zawodzie „Koronkarka”
- Dyplom mistrzowski w zawodzie „Obuwnik miarowy”
- Dyplom mistrzowski w zawodzie „Cukiernik”

Charakterystyki 5 poziomu PRK

ZNA I ROZUMIE:		POTRAFI:		JEST GOTÓW DO:	
Uniwersalne charakterystyki poziomów		Uniwersalne charakterystyki poziomów		Uniwersalne charakterystyki poziomów	
P5U_W	w szerokim zakresie – fakty, teorie, metody i zależności między nimi; różnorodne uwarunkowania prowadzonej działalności	P5U_U	wykonywać zadania bez instrukcji w zmiennych, przewidywalnych warunkach; rozwiązywać niezbyt złożone i nietypowe problemy w zmiennych przewidywalnych warunkach; uczyć się samodzielnie; odbierać niezbyt złożone wypowiedzi, tworzyć niezbyt proste wypowiedzi z użyciem specjalistycznej terminologii; odbierać i formułować bardzo proste wypowiedzi w języku obcym z uwzględnieniem specjalistycznej terminologii	P5U_K	podejmowania podstawowych obowiązków zawodowych i społecznych, ich oceniania i interpretacji; samodzielnego działania oraz współdziałania z innymi w zorganizowanych warunkach, kierowania niewielkim zespołem w zorganizowanych warunkach; oceniania działań swoich i osób oraz zespołów, którymi kieruje; przyjmowania odpowiedzialności za skutki tych działań
Charakterystyka drugiego stopnia dla kształcenia kontynuowanego po uzyskaniu kwalifikacji pełnej na poziomie 4	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego	Charakterystyka drugiego stopnia dla kształcenia kontynuowanego po uzyskaniu kwalifikacji pełnej na poziomie 4	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego	Charakterystyka drugiego stopnia dla kształcenia kontynuowanego po uzyskaniu kwalifikacji pełnej na poziomie 4	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego
P5S_WZ	wybrane fakty, obiekty i zjawiska oraz dotyczące ich metody i teorie wyjaśniające złożone zależności między nimi z zakresu podstawowej wiedzy ogólnej tworzącej podstawy teoretyczne oraz wybrane zagadnienia z zakresu wiedzy szczegółowej – właściwe dla programu kształcenia; w zaawansowanym stopniu – wybrane fakty, obiekty i zjawiska oraz dotyczące ich metody i teorie wyjaśniające złożone zależności między nimi, stanowiące podstawową wiedzę ogólną z zakresu dyscyplin naukowych tworzących podstawy teoretyczne oraz wybrane zagadnienia z zakresu wiedzy szczegółowej – właściwe dla programu kształcenia	P5S_UW	wykorzystywać posiadaną wiedzę – rozwiązywać umiarkowanie złożone i nietypowe problemy i wykonywać zadania w zmiennych i nie w pełni przewidywalnych warunkach poprzez: <ul style="list-style-type: none"> właściwy dobór źródeł oraz informacji z nich pochodzących dobór oraz stosowanie właściwych metod i narzędzi, w tym technik informacyjno-komunikacyjnych (ICT) 	P5S_KK	uznawania niepełności i niepewności posiadanej wiedzy
P5S_WK	podstawowe ekonomiczne, prawne i inne skutki różnych rodzajów działań związanych z nadaną kwalifikacją	P5S_UK	komunikować się z otoczeniem z użyciem specjalistycznej terminologii – odbierać umiarkowanie złożone wypowiedzi, tworzyć niezbyt złożone wypowiedzi z użyciem specjalistycznej terminologii; przedstawiać i uzasadniać własne stanowisko; posługiwać się językiem obcym na poziomie B1+ ESOKJ z wykorzystaniem podstawowego słownictwa specjalistycznego	P5S_KO	wypełniania zobowiązań społecznych uczestniczenia w działaniach na rzecz interesu publicznego działania w sposób przedsiębiorczy
	P5Z_WO	P5S_UO	organizować swoją pracę – indywidualną oraz w zespole	P5S_KR	odpowiedzialnego pełnienia ról zawodowych, w tym przestrzegania zasad etyki zawodowej
	P5Z_WN	P5O_UU	analizować i oceniać swoje potrzeby w zakresie uczenia się, samodzielnie korzystać z dostępnych możliwości uczenia się	P5Z_KW	utrzymywania właściwych relacji w lokalnym środowisku zawodowym
		P5O_UN	dobierać metody, technologie, procedury i materiały potrzebne w działalności zawodowej	P5Z_KO	promowania zasad etycznych w toku działalności zawodowej uwzględniania jakości, kontekstu ekonomicznego i społecznego oraz innych istotnych skutków działalności zawodowej przyjmowania odpowiedzialności związanej z działalnością zawodową
		P5Z_UU	analizować i oceniać swoje kompetencje zawodowe ■ samodzielnie korzystać z dostępnych możliwości aktualizacji i poszerzania kompetencji zawodowych ■ oceniać potrzeby szkoleniowe podległych pracowników; pełnić funkcje opiekuna stażysty / mentora osoby nowo przyjętej do pracy		

Poziom 6

Omówienie poziomu

Charakterystyki 6 poziomu PRK odzwierciedlają przygotowanie osoby posiadającej kwalifikację tego poziomu do wykorzystania posiadanej wiedzy do formułowania i rozwiązywania złożonych i nietypowych problemów oraz wykonywania zadań w nie w pełni przewidywalnych warunkach, a także do planowania i organizowania pracy zespołu lub małej organizacji realizujących takie zadania. Wskazują, że osoba ta:

- potrafi dokonać oceny, krytycznej analizy i syntezy informacji pochodzących z właściwie dobranych źródeł,
- potrafi właściwie dobrać oraz zastosować dostępne metody, narzędzia i technologie służące realizacji podejmowanych zadań, a także dokonać ich prostej adaptacji,
- potrafi uwzględnić w prowadzonej działalności różnorodne złożone uwarunkowania (ekonomiczne, prawne, społeczne i inne) oraz dokonać analizy i oceny prowadzonej działalności w kontekście tych uwarunkowań,
- potrafi wykorzystać umiejętność komunikowania się z użyciem specjalistycznej terminologii, przedstawiania, oceniania oraz dyskusowania różnych opinii i stanowisk do utrzymywania właściwych relacji w związku z prowadzoną działalnością,
- potrafi samodzielnie planować własne uczenie się przez całe życie,
- jest gotowa odpowiedzialnie pełnić funkcje zawodowe, kultywować i upowszechniać w prowadzonej działalności wzory właściwego postępowania, uczestniczyć w promowaniu kultury pro jakościowej, kultury współpracy i zasad etyki zawodowej,
- jest gotowa inicjować działania na rzecz interesu publicznego.

Wybrane efekty uczenia się odniesione do odpowiednich składników opisu 6 poziomu PRK

Efekty uczenia się*	Składniki opisu poziomu PRK
– Ma podstawową wiedzę o człowieku jako podmiocie prawa krajowego i międzynarodowego, z uwzględnieniem określenia przysługujących mu praw i zasad ochrony. Zna miejsce obywatela w administracji	– Zna i rozumie w zaawansowanym stopniu – wybrane fakty, obiekty i zjawiska oraz dotyczące ich metody i teorie wyjaśniające złożone zależności między nimi, stanowiące podstawową wiedzę ogólną z zakresu dyscyplin naukowych tworzących podstawy teoretyczne oraz wybrane zagadnienia z zakresu wiedzy szczegółowej – właściwe dla programu kształcenia (P6S_WG)
– Zna i rozumie podstawy mechaniki klasycznej punktów materialnych i bryły sztywnej, podstawy mechaniki płynów, prawa elektrodynamiki klasycznej	– Zna i rozumie w zaawansowanym stopniu – wybrane fakty, obiekty i zjawiska oraz dotyczące ich metody i teorie wyjaśniające złożone zależności między nimi, stanowiące podstawową wiedzę ogólną z zakresu dyscyplin naukowych tworzących podstawy teoretyczne oraz wybrane zagadnienia z zakresu wiedzy szczegółowej – właściwe dla programu kształcenia (P6S_WG)
– Zna i rozumie zagadnienia związane z wpływem przemysłu chemicznego na środowisko naturalne, problemy z zagospodarowaniem odpadów	– Zna i rozumie fundamentalne dylematy współczesnej cywilizacji (P6S_WK)
– Potrafi posłużyć się właściwie dobranymi środowiskami programistycznymi, symulatorami oraz narzędziami komputerowo wspomaganego projektowania do symulacji, projektowania i weryfikacji elementów i układów elektronicznych oraz prostych systemów elektronicznych	– Potrafi wykorzystywać posiadaną wiedzę – formułować i rozwiązywać złożone i nietypowe problemy oraz wykonywać zadania w warunkach nie w pełni przewidywalnych przez: <ul style="list-style-type: none"> • właściwy dobór źródeł oraz informacji z nich pochodzących, dokonywanie oceny, krytycznej analizy i syntezy tych informacji • dobór oraz stosowanie właściwych metod i narzędzi, w tym zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych (ICT) (P6S_UW)
– Prawidłowo posługuje się wybranymi normami i regułami prawnymi, w celu rozwiązania podstawowych zadań z zakresu dziedzin prawa właściwych dla studiów administracyjnych, w tym w szczególności z zakresu wybranych zgodnie ze swoimi zainteresowaniami przedmiotów specjalizacyjnych. Posiada umiejętność znajdowania podstaw prawnych, orzecznictwa i literatury dotyczącej badanych zagadnień oraz stosowania zasad etycznych. Sprawnie wykonuje czynności administracyjne	– Potrafi wykorzystywać posiadaną wiedzę – formułować i rozwiązywać złożone i nietypowe problemy oraz wykonywać zadania w warunkach nie w pełni przewidywalnych przez: <ul style="list-style-type: none"> • właściwy dobór źródeł oraz informacji z nich pochodzących, dokonywanie oceny, krytycznej analizy i syntezy tych informacji • dobór oraz stosowanie właściwych metod i narzędzi, w tym zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych (ICT) (P6S_UW)
– Potrafi w sposób zrozumiały, w mowie i na piśmie, przedstawić poprawne rozumowania matematyczne, formułować twierdzenia i definicje	– Potrafi komunikować się z użyciem specjalistycznej terminologii (P6S_UK)
– Posiada umiejętność organizacji pracy własnej i zespołowej, krytycznie ocenia jej stopień zaawansowania, samodzielnie podejmuje i inicjuje proste działania badawcze	– Potrafi planować i organizować pracę – indywidualną oraz w zespole (P6S_UO)

* Efekty uczenia się wybrano spośród wskazanych w rozporządzeniu MNiSW w sprawie wzorcowych efektów kształcenia dla studiów I stopnia na kierunku „Matematyka” (Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 4 listopada 2011 r. w sprawie wzorcowych efektów kształcenia, Dz.U. 2011 nr 253, poz. 1521) oraz spośród efektów kształcenia ustalonych dla studiów I stopnia na kierunku „Administracja” (Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Warszawski), oraz na kierunku „Zaawansowane metody instrumentalne i techniki pomiarowe” (Wydział Chemii, Uniwersytet Warszawski).

Charakterystyki 6 poziomu PRK

ZNA I ROZUMIE:		POTRAFI:		JEST GOTÓW DO:			
Uniwersalne charakterystyki poziomów		Uniwersalne charakterystyki poziomów		Uniwersalne charakterystyki poziomów			
P6U_W	w zaawansowanym stopniu – fakty, teorie, metody oraz złożone zależności między nimi; różnorodne, złożone uwarunkowania prowadzonej działalności	P6U_U	innowacyjnie wykonywać zadania oraz rozwiązywać złożone i nietypowe problemy w zmiennych i nie w pełni przewidywalnych warunkach; samodzielnie planować własne uczenie się przez całe życie; komunikować się z otoczeniem, uzasadniać swoje stanowisko	P6U_K	respektowania zobowiązań wynikających z przynależności do różnych wspólnot; działania i współdziałania pod bezpośrednim nadzorem w zorganizowanych warunkach; oceniania swoich działań i przyjmowania odpowiedzialności za bezpośrednie ich skutki		
Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego		
P6S_WG	w zaawansowanym stopniu – wybrane fakty, obiekty i zjawiska oraz dotyczące ich metody i teorie wyjaśniające złożone zależności między nimi, stanowiące podstawową wiedzę ogólną z zakresu dyscyplin naukowych lub artystycznych tworzących podstawy teoretyczne oraz wybrane zagadnienia z zakresu wiedzy szczegółowej – właściwe dla programu kształcenia	P6Z_WT	w zaawansowanym stopniu podstawy teoretyczne metod i technologii w dziedzinie działalności zawodowej; standardy prowadzenia działalności gospodarczej i rozwoju przedsiębiorstwa ■ podstawowe zasady dotyczące ochrony własności przemysłowej i prawa autorskiego w dziedzinie działalności zawodowej	P6S_UW	wykorzystywać posiadaną wiedzę – formułować i rozwiązywać złożone i nietypowe problemy oraz wykonywać zadania w warunkach nie w pełni przewidywalnych przez: <ul style="list-style-type: none"> właściwy dobór źródeł oraz informacji z nich pochodzących, dokonywanie oceny, krytycznej analizy i syntezy tych informacji dobór oraz stosowanie właściwych metod i narzędzi, w tym zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych (ICT) 	P6Z_UI	monitorować rozwój dziedziny działalności zawodowej oraz jej krajowe uwarunkowania i konteksty; dokonywać diagnozy prowadzonej działalności zawodowej w oparciu o dostępne dane o sytuacji wewnętrznej oraz otoczeniu zewnętrznym
P6S_WK	fundamentalne dylematy współczesnej cywilizacji; podstawowe ekonomiczne, prawne i inne uwarunkowania różnych rodzajów działań związanych z nadaną kwalifikacją, w tym podstawowe pojęcia i zasady z zakresu ochrony własności przemysłowej i prawa autorskiego	P6Z_WZ	w zaawansowanym stopniu teorie wyjaśniające zjawiska i procesy związane z działalnością zawodową	P6S_UK	komunikować się z użyciem specjalistycznej terminologii; brać udział w debacie – przedstawiać i oceniać różne opinie i stanowiska oraz dyskutować o nich; posługiwać się językiem obcym na poziomie B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego	P6Z_UO	przygotowywać plan działalności zawodowej z uwzględnieniem zmiennych, nie w pełni przewidywalnych warunków, oraz korygować plan stosownie do okoliczności; wykonywać złożone zadania zawodowe w zmiennych i nie w pełni przewidywalnych warunkach; kierować zespołem pracowniczym / małą organizacją realizującą złożone zadania zawodowe w zmiennych i nie w pełni przewidywalnych warunkach; analizować i oceniać prowadzoną działalność zawodową w kontekście uwarunkowań krajowych; projektować obieg informacji w zespole pracowniczym / małej organizacji ■ tworzyć i utrzymywać właściwe relacje z klientami i kooperantami ■
	P6Z_WO	różnorodne, złożone metody i technologie w dziedzinie działalności zawodowej; różnorodne, złożone rozwiązania organizacyjne w dziedzinie działalności zawodowej	P6S_UO	planować i organizować pracę – indywidualną oraz w zespole	P6Z_UN	adaptować proste metody i technologie oraz proste procedury w działalności zawodowej	
	P6Z_WN		P6S_UU	samodzielnie planować i realizować własne uczenie się przez całe życie	P6Z_UU	oceniać możliwości rozwoju zawodowego podległych pracowników; prowadzić szkolenia pracowników z zakresu dziedziny działalności zawodowej	
					P6S_KK	krytycznej oceny posiadanej wiedzy; uznawania znaczenia wiedzy w rozwiązywaniu problemów poznawczych i praktycznych	
					P6S_KO	wypełniania zobowiązań społecznych, współorganizowania działalności na rzecz środowiska społecznego; inicjowania działania na rzecz interesu publicznego; myślenia i działania w sposób przedsiębiorczy	
					P6Z_KP	przestrzegania zasad obowiązujących w dziedzinie działalności zawodowej, dotyczących utrzymywania jakości prowadzonej działalności oraz kultury współpracy i kultury konkurencji	
					P6Z_KW	utrzymywania właściwych relacji w środowisku zawodowym	
					P6S_KR	odpowiedzialnego pełnienia ról zawodowych, w tym: <ul style="list-style-type: none"> przestrzegania zasad etyki zawodowej i wymagania tego od innych dbałości o dorobek i tradycje zawodu 	
					P6Z_KO	promowania zasad etycznych w dziedzinie działalności zawodowej ■ uczestniczenia w promowaniu kultury pro jakościowej w dziedzinie działalności zawodowej; podejmowania decyzji w sytuacjach trudnych	

Poziom 7

Omówienie poziomu:

Charakterystyki 7 poziomu PRK odzwierciedlają przygotowanie osoby posiadającej kwalifikację tego poziomu do wykorzystania posiadanej wiedzy do formułowania i rozwiązywania złożonych i nietypowych problemów oraz innowacyjnego wykonywania zadań w nieprzewidywalnych warunkach oraz do planowania i organizowania pracy zespołu lub organizacji realizujących takie zadania. Wskazują, że osoba ta:

- potrafi dokonać oceny, krytycznej analizy i syntezy oraz twórczej interpretacji i prezentacji informacji pochodzących z właściwie dobranych źródeł,
- potrafi właściwie dobrać oraz zastosować dostępne metody, narzędzia i technologie służące realizacji podejmowanych zadań, a także dokonać ich odpowiedniej modyfikacji,
- potrafi uwzględnić w prowadzonej działalności różnorodne złożone uwarunkowania (ekonomiczne, prawne, społeczne i inne) oraz kontekst aksjologiczny, potrafi dokonać analizy i oceny prowadzonej działalności w kontekście tych uwarunkowań oraz obserwowanych trendów rozwojowych i dokonywanych prognoz,
- potrafi wykorzystać umiejętność komunikowania się z różnymi kręgami odbiorców z użyciem specjalistycznej terminologii i prowadzenia dyskusji do tworzenia i utrzymywania właściwych relacji w związku z prowadzoną działalnością, także w środowisku międzynarodowym,
- potrafi samodzielnie planować własne uczenie się przez całe życie i ukierunkowywać rozwój kompetencji podległych pracowników,
- jest gotowa odpowiedzialnie pełnić funkcje zawodowe, z uwzględnieniem zmieniających się potrzeb społecznych, promując i rozwijając w prowadzonej działalności zasady etyki zawodowej, kulturę jakościową oraz kulturę współpracy,
- jest gotowa inspirować i organizować działalność na rzecz środowiska społecznego oraz inicjować działania na rzecz interesu publicznego.

Wybrane efekty uczenia się odniesione do odpowiednich składników opisu 7 poziomu PRK

Efekty uczenia się*	Składniki opisu poziomu PRK
– Ma wiedzę o trendach rozwojowych i najistotniejszych nowych osiągnięciach w zakresie elektroniki i – w mniejszym stopniu – informatyki i telekomunikacji	– Zna i rozumie główne trendy rozwojowe dyscyplin naukowych lub artystycznych istotnych dla programu kształcenia (P7S_WG)
– Potrafi dokonać analizy złożonych sygnałów i systemów przetwarzania sygnałów w dziedzinie czasu i częstotliwości, stosując techniki analogowe i cyfrowe oraz odpowiednie narzędzia, w razie potrzeby modyfikując istniejące lub opracowując nowe metody analizy	– Potrafi wykorzystywać posiadaną wiedzę – formułować i rozwiązywać złożone i nietypowe problemy i innowacyjnie wykonywać zadania w nieprzewidywalnych warunkach przez: <ul style="list-style-type: none"> • właściwy dobór źródeł oraz informacji z nich pochodzących, dokonywanie oceny, krytycznej analizy, syntezy oraz twórczej interpretacji i prezentacji tych informacji • dobór oraz stosowanie właściwych metod i narzędzi, w tym zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych (ICT) (P7S_UW)
– Potrafi zastosować różnorodne metody i techniki w procesie weryfikacji hipotez badawczych dotyczących m.in. uwarunkowań przestępczości, ryzyka wiktymizacyjnego, trendów przestępczości	– Potrafi wykorzystywać posiadaną wiedzę – formułować i rozwiązywać złożone i nietypowe problemy i innowacyjnie wykonywać zadania w nieprzewidywalnych warunkach poprzez: <ul style="list-style-type: none"> • właściwy dobór źródeł oraz informacji z nich pochodzących, dokonywanie oceny, krytycznej analizy, syntezy oraz twórczej interpretacji i prezentacji tych informacji • dobór oraz stosowanie właściwych metod i narzędzi, w tym zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych (ICT) (P7S_UW)
– Umie publicznie prezentować swoje argumenty i opinie dotyczące polityki kryminalnej	– Potrafi komunikować się na tematy specjalistyczne ze zróżnicowanymi kręgami odbiorców (P7S_UK)
– Potrafi w sposób zrozumiały także dla niespecjalistów przedstawić wyniki najważniejszych odkryć dokonanych w dziedzinie chemii i nauk pokrewnych	– Potrafi komunikować się na tematy specjalistyczne ze zróżnicowanymi kręgami odbiorców (P7S_UK)
– Rozpoznaje zagrożenia dla państwa prawa i praw podstawowych, jakie powstają w trakcie czynności organów zapobiegających przestępczości i zwalczających ją	– Jest gotów do krytycznej oceny odbieranych treści (P7S_KK)
– Jest gotów pracować z ofiarami przestępstw i kierować je do instytucji i organizacji świadczących odpowiednią pomoc; jest gotów do wspólnego przygotowywania projektów pomocowych	– Jest gotów do wypełniania zobowiązań społecznych, inspirowania i organizowania działalności na rzecz środowiska społecznego (P7S_KO)

* Efekty uczenia się wybrano spośród wskazanych w rozporządzeniu MNiSW w sprawie wzorcowych efektów kształcenia dla studiów II stopnia na kierunku „Elektronika” (zob. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 4 listopada 2011 r. w sprawie wzorcowych efektów kształcenia, Dz.U. 2011 nr 253, poz. 1521) oraz spośród efektów kształcenia ustalonych dla studiów II stopnia na kierunku „Kryminologia” (Instytut Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji, Uniwersytet Warszawski), oraz na kierunku „Chemia” (Wydział Chemii, Uniwersytet Warszawski).

Charakterystyki 7 poziomu PRK

ZNA I ROZUMIE:		POTRAFI:		JEST GOTÓW DO:							
Uniwersalne charakterystyki poziomów		Uniwersalne charakterystyki poziomów		Uniwersalne charakterystyki poziomów							
P7U_W	w pogłębiony sposób wybrane fakty, teorie, metody oraz złożone zależności między nimi, także w powiązaniu z innymi dziedzinami; różnorodne, złożone uwarunkowania i aksjologiczny kontekst prowadzonej działalności	P7U_U	wykonywać zadania oraz formułować i rozwiązywać problemy, z wykorzystaniem nowej wiedzy, także z innych dziedzin; samodzielnie planować własne uczenie się przez całe życie i ukierunkowywać innych w tym zakresie; komunikować się ze zróżnicowanymi kręgami odbiorców, odpowiednio uzasadniać stanowiska	P7U_K	tworzenia i rozwijania wzorów właściwego postępowania w środowisku pracy i życia; podejmowania inicjatyw, krytycznej oceny siebie oraz zespołów i organizacji, w których uczestniczy; przewodzenia grupie i ponoszenia odpowiedzialności za nią						
Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego						
P7S_WG	w pogłębionym stopniu – wybrane fakty, obiekty i zjawiska oraz dotyczące ich metody i teorie wyjaśniające złożone zależności między nimi, stanowiące: <ul style="list-style-type: none"> • zaawansowaną wiedzę ogólną z zakresu dyscyplin naukowych lub artystycznych tworzących podstawy teoretyczne • uporządkowaną i podbudowaną teoretycznie wiedzę obejmującą kluczowe zagadnienia • wybrane zagadnienia z zakresu zaawansowanej wiedzy szczegółowej właściwe dla programu kształcenia główne trendy rozwojowe dyscyplin naukowych lub artystycznych istotnych dla programu kształcenia 	P7Z_WT	w pogłębiony sposób podstawy teoretyczne metod i technologii w dziedzinie działalności zawodowej w powiązaniu z innymi dziedzinami; trendy rozwojowe w dziedzinie działalności zawodowej ■ zasady dotyczące ochrony własności przemysłowej i prawa autorskiego w dziedzinie działalności zawodowej ■	P7S_UW	wykorzystywać posiadaną wiedzę – formułować i rozwiązywać złożone i nietypowe problemy i innowacyjnie wykonywać zadania w nieprzewidywalnych warunkach przez: <ul style="list-style-type: none"> • właściwy dobór źródeł oraz informacji z nich pochodzących, dokonywanie oceny, krytycznej analizy, syntezy oraz twórczej interpretacji i prezentacji tych informacji • dobór oraz stosowanie właściwych metod i narzędzi, w tym zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych (ICT) 	P7Z_UI	monitorować rozwój dziedziny działalności zawodowej i dziedzin powiązanych oraz jej międzynarodowe uwarunkowania i konteksty ■ prognozować rozwój sytuacji w dziedzinie działalności zawodowej	P7S_KK	krytycznej oceny odbieranych treści; uznawania znaczenia wiedzy w rozwiązywaniu problemów poznawczych i praktycznych	P7Z_KP	wymagania od innych przestrzegania zasad obowiązujących w dziedzinie działalności zawodowej, dotyczących utrzymywania jakości prowadzonej działalności oraz kultury współpracy i kultury konkurencji
P7S_WK	fundamentalne dylematy współczesnej cywilizacji; ekonomiczne, prawne i inne uwarunkowania różnych rodzajów działań związanych z nadaną kwalifikacją, w tym zasady ochrony własności przemysłowej i prawa autorskiego	P7Z_WZ	teorie dotyczące zjawisk i procesów w pogłębiony sposób, umożliwiające przezwyciężanie ograniczeń wynikających z właściwości stosowanych materiałów, metod i technologii	P7S_UK	komunikować się na tematy specjalistyczne ze zróżnicowanymi kręgami odbiorców; prowadzić debatę; posługiwać się językiem obcym na poziomie B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego oraz w wyższym stopniu w zakresie specjalistycznej terminologii	P7Z_UO	opracowywać plan strategiczny dla zespołu pracowniczego / organizacji w dziedzinie działalności zawodowej; wykonywać złożone i nietypowe zadania zawodowe w zmiennych i nieprzewidywalnych warunkach ■ kierować zespołem pracowniczym / organizacją realizującą złożone i nietypowe zadania zawodowe w zmiennych i nieprzewidywalnych warunkach ■ analizować i oceniać prowadzoną działalność zawodową w perspektywie trendów rozwojowych w dziedzinie działalności zawodowej	P7S_KO	wypełniania zobowiązań społecznych, inspirowania i organizowania działalności na rzecz środowiska społecznego; inicjowania działania na rzecz interesu publicznego; myślenia i działania w sposób przedsiębiorczy	P7Z_KW	utrzymywania i tworzenia właściwych relacji w środowisku zawodowym
	P7Z_WO	różnorodne, złożone metody i technologie w dziedzinie działalności zawodowej w kontekście rozwiązań stosowanych w innych dziedzinach; różnorodne, złożone rozwiązania organizacyjne w dziedzinie działalności zawodowej w kontekście rozwiązań stosowanych w innych dziedzinach	P7S_UO	kierować pracą zespołu	P7Z_UN	modyfikować metody i technologie oraz procedury w dziedzinie działalności zawodowej	P7S_KR	odpowiedzialnego pełnienia ról zawodowych z uwzględnieniem zmieniających się potrzeb społecznych, w tym: <ul style="list-style-type: none"> • rozwijania dorobku zawodu • podtrzymywania etosu zawodu • przestrzegania i rozwijania zasad etyki zawodowej oraz działania na rzecz przestrzegania tych zasad 	P7Z_KO	promowania kultury projakościowej w dziedzinie działalności zawodowej podejmowania decyzji w sytuacjach wysokiego ryzyka ■	
	P7Z_WN		P7S_UU	samodzielnie planować własne uczenie się przez całe życie i ukierunkowywać innych w tym zakresie	P7Z_UU	ukierunkowywać rozwój kompetencji zawodowych podległych pracowników ■ przekazywać wiedzę zawodową w różnych formach					

Poziom 8

Omówienie poziomu

Charakterystyki 8 poziomu PRK odzwierciedlają przygotowanie osoby posiadającej kwalifikację tego poziomu do dokonywania analizy i twórczej syntezy światowego dorobku naukowego i twórczego w celu identyfikowania, formułowania i innowacyjnego rozwiązywania bardzo złożonych problemów lub wykonywania zadań o charakterze badawczym, tworzących nowe elementy tego dorobku. Wskazują, że osoba ta:

- potrafi definiować cel i przedmiot badań oraz formułować hipotezę badawczą,
- potrafi wykorzystać dorobek naukowy i twórczy do rozwijania istniejących i opracowywania nowych metod, technik i narzędzi badawczych oraz twórczo stosować je w praktyce, m.in. przy opracowywaniu nowych materiałów, metod, technologii i produktów, potrafi transferować wyniki prowadzonych prac do sfery gospodarczej i społecznej,
- potrafi projektować warunki prawne i organizacyjne sprzyjające rozwojowi prowadzonej działalności,
- potrafi planować i realizować indywidualne i zespołowe przedsięwzięcie badawcze lub twórcze, przewodzić grupie i ponosić za nią odpowiedzialność, uczestniczyć w wymianie idei, także w środowisku międzynarodowym,
- potrafi samodzielnie planować własny rozwój oraz inspirować i organizować rozwój innych osób, tworzyć programy kształcenia/szkolenia i prowadzić je z wykorzystaniem nowoczesnych metod i narzędzi,
- jest gotowa podtrzymywać i rozwijać etos środowisk badawczych i twórczych, rozwijać i tworzyć wzory właściwego postępowania w środowisku pracy i w innych środowiskach, wносить twórczy wkład do doskonalenia jakości oraz kultury współpracy.

Wybrane efekty uczenia się odniesione do odpowiednich składników opisu 8 poziomu PRK

Efekty uczenia się*	Składniki opisu poziomu PRK
– Ma wiedzę dotyczącą metodyki prowadzenia badań naukowych, także prawnych i etycznych aspektów działalności naukowej	– Zna i rozumie metodologię badań naukowych (PS8_WG)
– Ma wiedzę o etycznych, prawnych i ekonomicznych uwarunkowaniach działalności badawczej i pracy badacza, zna metody oceny publikacji naukowych, projektów badawczych oraz zna zasady finansowania badań naukowych	– Zna i rozumie ekonomiczne, prawne i inne istotne uwarunkowania działalności badawczej (PS8_WK)
– Potrafi samodzielnie sformułować problem badawczy oraz zaproponować i wykonać badania zmierzające do jego rozwiązania	– Potrafi wykorzystywać wiedzę z różnych dziedzin do twórczego identyfikowania, formułowania i innowacyjnego rozwiązywania złożonych problemów lub wykonywania zadań o charakterze badawczym, a w szczególności: <ul style="list-style-type: none"> • definiować cel i przedmiot badań, formułować hipotezę badawczą • rozwijać metody, techniki i narzędzia badawcze oraz twórczo je stosować • wnioskować na podstawie wyników badań (PS8_UW)
– Potrafi przygotować tekst dotyczący zagadnień naukowych przeznaczony dla niespecjalistów	– Potrafi upowszechniać wyniki badań, także w formach popularnych (PS8_UK)
– Umie kierować krajowym i międzynarodowym zespołem badawczym, także multidyscyplinarnym	– Potrafi planować i realizować indywidualne i zespołowe przedsięwzięcie badawcze lub twórcze, także w środowisku międzynarodowym (P8S_UO)
– Nieustannie kształtuje w sobie krytyczną, autonomiczną i twórczą postawę wobec zawodu nauczyciela akademickiego	– Jest gotów do podtrzymania i rozwijania etosu środowisk badawczych i twórczych, w tym: <ul style="list-style-type: none"> • prowadzenia badań w sposób niezależny • respektowania zasady publicznej własności wyników badań naukowych z uwzględnieniem zasad ochrony własności intelektualnej (P8S_KR)

* Efekty uczenia się wybrano spośród efektów kształcenia ustalonych dla studiów doktoranckich na Wydziale Elektroniki i Technik Informatycznych Politechniki Warszawskiej, ustalonych dla studiów doktoranckich na Wydziale Chemii Uniwersytetu Warszawskiego, oraz ustalonych dla studiów doktoranckich na Wydziale Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego.

Charakterystyki 8 poziomu PRK

ZNA I ROZUMIE:		POTRAFI:		JEST GOTÓW DO:							
Uniwersalne charakterystyki poziomów		Uniwersalne charakterystyki poziomów		Uniwersalne charakterystyki poziomów							
P8U_W	światowy dorobek naukowy i twórczy oraz wynikające z niego implikacje dla praktyki	P8U_U	dokonywać analizy i twórczej syntezy dorobku naukowego i twórczego w celu identyfikowania i rozwiązywania problemów badawczych oraz związanych z działalnością innowacyjną i twórczą; tworzyć nowe elementy tego dorobku; samodzielnie planować własny rozwój oraz inspirować rozwój innych osób; uczestniczyć w wymianie doświadczeń i idei, także w środowisku międzynarodowym	P8U_K	niezależnego badania powiększającego istniejący dorobek naukowy i twórczy; podejmowania wyzwań w sferze zawodowej i publicznej z uwzględnieniem: <ul style="list-style-type: none"> ich etycznego wymiaru, odpowiedzialności za ich skutki oraz kształtowania wzorów właściwego postępowania w takich sytuacjach						
Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego	Charakterystyki drugiego stopnia typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego						
P8S_WG	w stopniu umożliwiającym rewizję istniejących paradygmatów – światowy dorobek obejmujący: <ul style="list-style-type: none"> podstawy teoretyczne zagadnienia ogólne i wybrane zagadnienia szczegółowe właściwe dla dyscypliny naukowej lub artystycznej; główne trendy rozwojowe dyscyplin naukowych lub artystycznych istotnych dla programu kształcenia; metodologię badań naukowych	P8Z_WT	najnowsze osiągnięcia w zakresie nauk tworzących podstawy teoretyczne metod i technologii w dziedzinie działalności zawodowej	P8S_UW	wykorzystywać wiedzę z różnych dziedzin do twórczego identyfikowania, formułowania i innowacyjnego rozwiązywania złożonych problemów lub wykonywania zadań o charakterze badawczym, a w szczególności: <ul style="list-style-type: none"> definiować cel i przedmiot badań, formułować hipotezę badawczą rozвивać metody, techniki i narzędzia badawcze oraz twórczo je stosować wnioskować na podstawie wyników badań transferować wyniki prac badawczych do sfery gospodarczej i społecznej	P8Z_UI	tworzyć modele rozwoju w dziedzinie działalności zawodowej z wykorzystaniem odpowiednich teorii i najbardziej złożonych informacji oraz wnioskować na podstawie takich modeli	P8S_KK	krytycznej oceny dorobku reprezentowanej dyscypliny naukowej lub artystycznej; krytycznej oceny własnego wkładu w rozwój tej dyscypliny; uznawania znaczenia wiedzy w rozwiązywaniu problemów poznawczych i praktycznych	P8Z_KP	kształtowania zasad obowiązujących w dziedzinie działalności zawodowej, dotyczących utrzymywania jakości prowadzonej działalności oraz kultury współpracy i kultury konkurencji
P8S_WK	fundamentalne dylematy współczesnej cywilizacji; ekonomiczne, prawne i inne istotne uwarunkowania działalności badawczej	P8Z_WZ	najnowsze teorie dotyczące zjawisk i procesów umożliwiające opracowywanie nowych materiałów, metod, technologii, produktów i procesów	P8S_UK	upowszechniać wyniki badań, także w formach popularnych; inicjować debatę; uczestniczyć w dyskursie naukowym; posługiwać się językiem obcym w stopniu umożliwiającym uczestnictwo w międzynarodowym środowisku naukowym i zawodowym	P8Z_UO	opracowywać strategię rozwoju w dziedzinie działalności zawodowej; projektować warunki prawne i organizacyjne sprzyjające rozwojowi dziedziny działalności zawodowej; rozwiązywać najbardziej skomplikowane problemy, tworzyć innowacyjne rozwiązania, także z wykorzystaniem wyników prac badawczych	P8S_KO	wypełniania zobowiązań społecznych badaczy i twórców; inicjowania działania na rzecz interesu publicznego; myślenia i działania w sposób przedsiębiorczy	P8Z_KW	utrzymywania i tworzenia właściwych relacji w międzynarodowym środowisku zawodowym
	P8Z_WO	najnowsze stosowane w świecie metody i technologie w dziedzinie działalności zawodowej; najnowsze stosowane w świecie rozwiązania organizacyjne w dziedzinie działalności zawodowej	P8S_UO	planować i realizować indywidualne i zespołowe przedsięwzięcie badawcze lub twórcze, także w środowisku międzynarodowym	P8Z_UN	opracowywać nowe metody i technologie w dziedzinie działalności zawodowej	P8S_KR	podtrzymania i rozwijania etosu środowisk badawczych i twórczych, w tym: <ul style="list-style-type: none"> przebiegu badań w sposób niezależny respektowania zasady publicznej własności wyników badań naukowych z uwzględnieniem zasad ochrony własności intelektualnej 	P8Z_KO	kształtowania kultury pro jakościowej w dziedzinie działalności zawodowej	
	P8Z_WN	samodzielnie planować i działać na rzecz własnego rozwoju oraz inspirować i organizować rozwój innych osób; opracowywać programy kształcenia lub szkolenia i realizować je z wykorzystaniem nowoczesnych metod i narzędzi	P8S_UU	opracowywać programy szkoleń i materiały szkoleniowe w dziedzinie działalności zawodowej	P8Z_UU	opracowywać programy szkoleń i materiały szkoleniowe w dziedzinie działalności zawodowej					

Najważniejsze akty prawne i publikacje

Akty prawne

1. Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz.U. z 2016 r., poz. 64).
2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji o charakterze ogólnym – poziomy 1–4.
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji o charakterze zawodowym – poziomy 1–8.
4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej oraz Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 czerwca 2016 r. w sprawie charakterystyki drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowej dla kwalifikacji uzyskiwanych po uzyskaniu kwalifikacji pełnej na poziomie 4 – poziom 5.
5. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego po uzyskaniu kwalifikacji pełnej na poziomie 4 – poziomy 6–8.

Publikacje wspomagające

1. Sławiński S. (2017). *Słownik Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji*. Warszawa: Instytut Badań Edukacyjnych.
2. Ziewiec-Skokowska G., Stęchły W., Danowska-Florczyk, E. i in. (2017). *Przypisywanie poziomu PRK do kwalifikacji*. Warszawa: Instytut Badań Edukacyjnych.

Aneks. Objasnienia wybranych terminów dotyczacych zintegrowanego systemu kwalifikacji

KWALIFIKACJE

Kwalifikacja – zestaw zgodnych z ustalonymi wymaganiami efektów uczenia się (wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych nabytych w procesie uczenia się), których osiągnięcie zostało sprawdzone (walidacja) oraz formalnie potwierdzone przez uprawnioną instytucję certyfikującą (certyfikacja).

Kwalifikacja pełna – kwalifikacja nadawana wyłącznie w ramach systemów oświaty oraz szkolnictwa wyższego na zakończenie określonych etapów kształcenia, np. świadectwo ukończenia szkoły podstawowej, świadectwo dojrzałości (matura), dyplom ukończenia studiów pierwszego stopnia (licencjat); wszystkie kwalifikacje pełne są włączone do ZSK.

Kwalifikacja cząstkowa – włączona do ZSK kwalifikacja, która nie jest pełna, np. świadectwo potwierdzające kwalifikację w zawodzie wydane przez okręgową komisję egzaminacyjną (OKE), także „certyfikat księgowy”, zaświadczenie potwierdzające kwalifikację „biegły rewident”, świadectwo potwierdzające kwalifikację „rzecznik patentowy”.

SYSTEMY KWALIFIKACJI

Krajowy system kwalifikacji (KSK) – obowiązujące w kraju zasady i procedury dotyczące potwierdzania efektów uczenia się dla potrzeb rynku pracy, społeczeństwa obywatelskiego oraz indywidualnego rozwoju uczących, a także instytucje, w których się tworzy, nadaje lub uznaje kwalifikacje. Ważnym elementem krajowego systemu kwalifikacji są mechanizmy zapewniania jakości kwalifikacji.

Zintegrowany System Kwalifikacji (ZSK) – podstawowa część krajowego systemu kwalifikacji (KSK) zintegrowana poprzez:

- wprowadzenie spójnych krajowych standardów w zakresie procedur dotyczących tworzenia i nadawania kwalifikacji służących zapewnianiu ich jakości;
- przypisanie wszystkim włączonym do ZSK kwalifikacjom odpowiedniego poziomu PRK;
- zarejestrowanie wszystkich kwalifikacji w jednym rejestrze (ZRK).

Zintegrowany System Kwalifikacji obejmuje wszystkie kwalifikacje pełne nadawane w systemach oświaty i szkolnictwa wyższego, kwalifikacje cząstkowe nadawane w systemie oświaty oraz kwalifikacje cząstkowe nadawane poza systemem oświaty, które zostały włączone do tego systemu na podstawie jednostkowych decyzji podjętych na podstawie przepisów ustawy o ZSK.

Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji (ZRK) – publiczny rejestr działający w systemie teleinformatycznym ewidencjonujący kwalifikacje możliwe do uzyskania w Polsce, które są włączone do ZSK; dane dotyczące kwalifikacji zgromadzonych w ZRK są powszechnie dostępne za pośrednictwem portalu ZSK.

RAMY KWALIFIKACJI

Europejska Rama Kwalifikacji (ERK) – przyjęta w UE struktura poziomów kwalifikacji stanowiąca układ odniesienia dla krajowych ram kwalifikacji umożliwiający porównywanie kwalifikacji uzyskiwanych w różnych krajach UE.

Polska Rama Kwalifikacji (PRK) – przyjęta w Polsce struktura poziomów kwalifikacji włączonych do ZSK. Poziomy PRK odpowiadają poziomom ERK.

Przypisanie poziomu PRK danej kwalifikacji – rozstrzygnięcie podjęte na zasadach określonych w ustawie o ZSK o ustaleniu poziomu PRK dla danej kwalifikacji na podstawie porównania efektów uczenia się wymaganych dla tej kwalifikacji z charakterystykami poziomów PRK.

NADAWANIE KWALIFIKACJI

Walidacja – sprawdzanie, czy – niezależnie od sposobu uczenia się – kompetencje wymagane dla danej kwalifikacji zostały osiągnięte. Pozytywny wynik walidacji jest podstawą wydania przez upoważnioną instytucję dokumentu potwierdzającego uzyskanie tej kwalifikacji.

EFEKTY UCZENIA SIĘ

Wiedza – zbiór opisów obiektów i faktów, zasad, teorii oraz praktyk, przyswojonych w procesie uczenia się, odnoszących się do dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.

Umiejętności – przyswojona w procesie uczenia się zdolność wykonywania zadań i rozwiązywania problemów właściwych dla dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.

Kompetencje społeczne – zdolność autonomicznego i odpowiedzialnego uczestniczenia w życiu zawodowym i społecznym oraz kształtowania własnego rozwoju, z uwzględnieniem etycznego kontekstu własnego postępowania.

Przyjęty w ramie kwalifikacji podział efektów uczenia się na *wiedzę*, *umiejętności* i *kompetencje społeczne* nie oznacza, że w rzeczywistości pomiędzy tymi rodzajami efektów uczenia się są wyraźne granice. Efekty uczenia się określane terminem *wiedza* w praktyce zawsze obejmują pewien komponent *umiejętności*. *Umiejętności* zawsze zawierają w sobie pewne elementy *wiedzy*, a składnikiem *kompetencji społecznych* zawsze są jakieś *umiejętności* i pewna *wiedza*.

Polska Rama Kwalifikacji. Poradnik użytkownika

Poradnik przedstawia podstawowe informacje na temat Polskiej Ramy Kwalifikacji, jej struktury oraz sposobu, w jaki zostały opracowane charakterystyki poziomów. Publikacja zawiera konkretne wskazówki pomocne w czytaniu i interpretacji poszczególnych zapisów. Omówiono też specyfikę kolejnych poziomów Polskiej Ramy i podano przykłady wybranych efektów uczenia się oraz kwalifikacji odniesionych do danego poziomu.

Poradnik jest wsparciem dla osób, które będą brały udział w określaniu poziomu kwalifikacji. Skorzystają z niego także wszyscy opisujący efekty uczenia się wymagane dla kwalifikacji oraz zaangażowani w tworzenie sektorowych ram kwalifikacji.

Instytut Badań Edukacyjnych

Głównym zadaniem Instytutu jest prowadzenie badań, analiz i prac przydatnych w rozwoju polityki i praktyki edukacyjnej.

Instytut zatrudnia badaczy zajmujących się edukacją – pedagogów, socjologów, psychologów, ekonomistów, politologów i przedstawicieli innych dyscyplin naukowych – wybitnych specjalistów w swoich dziedzinach, o różnych doświadczeniach zawodowych, które obejmują, oprócz badań naukowych, także pracę dydaktyczną, doświadczenie w administracji publicznej czy działalność w organizacjach pozarządowych.

Instytut uczestniczy w realizacji międzynarodowych projektów badawczych oraz projektów systemowych współfinansowanych przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Kontakt:

Instytut Badań Edukacyjnych
ul. Górczewska 8, 01-180 Warszawa
tel. +48 22 241 71 00
e-mail: zsk@ibe.edu.pl
www.kwalifikacje.edu.pl

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Egzemplarz bezpłatny